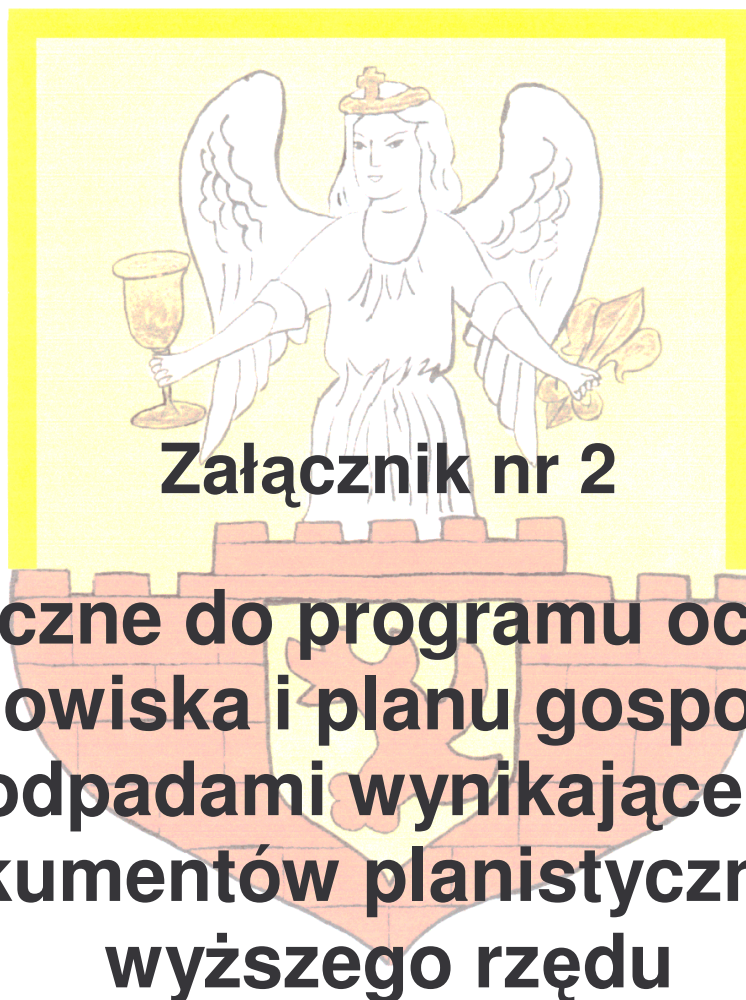

Projekt

Załącznik nr 2

**Wytyczne do programu ochrony
środowiska i planu gospodarki
odpadami wynikające z
dokumentów planistycznych
wyższego rzędu**

Kwiecień 2005

Spis treści :

1	Wytyczne strategiczne dotyczące ochrony środowiska wynikające z dokumentów planistycznych wyższego rzędu.....	4
1.1	Synteza wytycznych wynikających z polityki Unii Europejskiej.....	4
1.1.1	Podstawowe założenia polityki ekologicznej.....	4
1.1.2	Priorytety części środowiskowej Funduszu Spójności (2004 - 2006).....	4
1.2	Synteza wytycznych wynikających z polityki ekologicznej państwa.....	5
1.2.1	Cele i zadania o charakterze systemowym.....	6
1.2.2	Ograniczanie subsydiów szkodliwych dla środowiska.....	8
1.2.3	Mechanizmy ekonomiczne i systemy finansowania.....	9
1.2.4	Udział społeczeństwa - edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego.....	10
1.2.5	Współpraca międzynarodowa.....	11
1.2.6	Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.....	11
1.2.7	Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.....	17
1.3	Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej przyjętej przez samorząd województwa dolnośląskiego.....	22
1.3.1	.....Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego".....	23
1.3.2	Uwarunkowania wynikające z Programu Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego.....	23
1.4	Powiatowe priorytety programu ochrony środowiska.....	38
1.4.1	Zadania strategiczne.....	39
1.5	Wytyczne wynikające ze strategii zrównoważonego rozwoju miasta Zawidów.....	41
1.5.1	Wizja przyszłości.....	41
1.5.2	Plan operacyjny strategii rozwoju miasta.....	42
1.6	Wytyczne wynikające z zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawidów.....	44
1.6.1	Cele rozwoju miasta.....	45
1.6.2	Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.....	46
1.6.3	Kierunki ochrony środowiska kulturowego.....	47
1.6.4	Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	47
1.7	Wytyczne wynikające z zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawidów.....	50
1.7.1	Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru ,w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.....	50
1.7.2	Zmiany w sposobie użytkowania terenu.....	50
1.7.3	Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury.....	51
1.7.4	Modernizacja oświetlenia ulicznego.....	51

1.7.5	Wodociągowanie.....	51
1.7.6	Kanalizacja miasta	51
1.7.7	Poprawa stanu środowiska naturalnego	51
1.7.8	Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców	51

1 Wytyczne strategiczne dotyczące ochrony środowiska wynikające z dokumentów planistycznych wyższego rzędu.

1.1 Synteza wytycznych wynikających z polityki Unii Europejskiej

1.1.1 Podstawowe założenia polityki ekologicznej

VI Program działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska na lata 2001 – 2010 podkreśla, że realizacja zrównoważonego rozwoju ma nastąpić poprzez poprawę środowiska i jakości życia obywateli UE. Komisja Europejska wśród czterech priorytetowych obszarów działań wymienia "środowisko i zdrowie". VI Ramowy program działań UE podnosi rangę ochrony gleb i powierzchni ziemi. Strategicznym celem polityki ekologicznej państwa, a także i województwa dolnośląskiego, w tym obszarze jest zapobieganie zagrożeniom zdrowia w środowisku i ograniczenie ryzyka dla zdrowia wynikającego z narażenia na szkodliwe dla zdrowia czynniki środowiskowe.

1.1.2 Priorytety części środowiskowej Funduszu Spójności (2004 - 2006)

Dokument programowy ochrony środowiska przewiduje 6 priorytetów dla Funduszu Spójności. Dla województwa dolnośląskiego istotne znaczenie mają następujące priorytety:

Priorytet 1. Budowa i nowocześniewanie oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacyjnych (poprawa jakości wód powierzchniowych).

Ochrona wód jest jednym z ważniejszych wyzwań, jakie stoją zarówno przed Polską w celu realizacji zobowiązań negocjacyjnych (Dyrektywa 91/271/EWG). Przewiduje się także objęcie wsparciem projektów grupowych, obejmujących mniejsze aglomeracje szczególnie na obszarach wrażliwych środowiskowo.

Priorytet 2. Zwiększenie dostępności wody do picia i poprawa jej jakości.

Priorytet ten związany jest z zapewnieniem bezpieczeństwa i zdrowia ludności. Poprawa jakości wody dostarczanej dla ludności miast i wsi przez wodociągi komunalne i dostosowanie jej do zastrzonych wymagań prawnych - wynika zarówno z prawa krajowego jak i standardów unijnych.

Priorytet 4. Racjonalizacja gospodarki odpadami.

Plany gospodarki odpadami umożliwią zintensyfikowanie działań na rzecz gospodarki odpadami przez podmioty komunalne, które będą mogły być wspierane przez Fundusz Spójności.

Wymogi Funduszu Spójności pozwalają na finansowanie projektów przekraczających 10 mln EURO. Wobec tego wsparciem funduszu mogą być objęte projekty grupowe, polegające na tworzeniu projektów o charakterze zintegrowanym obejmującym grupę gmin oraz łączące w

jednym projekcie różne zagadnienia. Inną propozycją może być rozwiązywanie problemów ekologicznych w układzie zlewni lub w granicach regionalnych czy subregionalnych (np. projekt z zakresu gospodarki odpadami obejmujący nawet całe województwo).

1.2 Synteza wytycznych wynikających z polityki ekologicznej państwa

Założenia zawarte w "Polityce Ekologicznej Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010" przyjętej uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 8 maja 2003 r. (M.P.03.33.433) przewidują realizację celów i zadań o charakterze systemowym. Dokument ten wynika z realizacji wymogów cyklicznego sporządzania tego typu opracowań co zostało zawarte w ustawie Prawo ochrony środowiska. Dokument ten jest aktualizacją i uszczegółowieniem długookresowej „II Polityki ekologicznej państwa”. Odnosi to się głównie do priorytetowych kierunków działania określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska. "Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010" nie posiada właściwego programu wykonawczego.

Częściowo adekwatne dla zdefiniowanych w powyższym dokumencie celów jest „Program wykonawczy do II Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2002 – 2010” opracowany w roku 2002 r. Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska przygotowane przez Ministerstwo Środowiska wskazują, iż cele i działania ujęte w „Polityce ekologicznej państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010”, oraz ujęte w tabelach w „Programie wykonawczym do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002-2010” przedsięwzięcia inwestycyjne i pozainwestycyjne, powinny być wykorzystywane przy sporządzaniu między innymi powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska w trojaki sposób, jako:

- podstawa wyjściowa do określenia zadań;
- analogię do sformułowania regionalnych lub lokalnych wskaźników osiągniętych celów;
- inspirację do wprowadzenia tożsamyh zadań na szczeblu regionalnym i lokalnym.

Komentowane dokumenty Wskazują wytyczne w zakresie ochrony i ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody z szczególnym uwzględnieniem:

- ochrony przyrody i krajobrazu;
- ochrony i zrównoważony rozwój lasów;
- ochrony gleb;
- ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych;
- biotechnologii i organizmów zmodyfikowanych genetycznie.

Jednym z głównych celów przedstawionych w Polityce jest zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii w tym:

- materiałochłonność, wodochłonność, energochłonność i odpadowość gospodarki;
- wykorzystanie energii odnawialnej;
- kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią;

oraz dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego z uwzględnieniem:

- podstawowych założeń dotyczących relacji "środowisko zdrowie";

- jakości wód;
- zanieczyszczenie powietrza;
- gospodarowanie odpadami;
- chemikalia w środowisku;
- poważne awarie przemysłowe;
- oddziaływanie hałasu;
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych.

Kolejnym celem jest przeciwdziałanie zmianom klimatu. Plan przewiduje cykliczną ocenę realizacji polityki ekologicznej z uwzględnieniem monitoringu i obiegu informacji o stanie środowiska oraz wskaźników skuteczności polityki, oceny i raporty. Polityka wstępnie szacuje również nakłady na realizację wyznaczonych celów w latach 2003 - 2006 i perspektywnie do 2010 r.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w swoim art. 13 stwierdza, że polityka ekologiczna państwa ma na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska. We współczesnym świecie oznacza to przede wszystkim, że polityka ta powinna być elementem równoważenia rozwoju kraju i harmonizowania z celami ochrony środowiska celów gospodarczych i społecznych. Oznacza to także, że realizacja polityki ekologicznej państwa w coraz większym stopniu powinna dokonywać się poprzez zmiany modelu produkcji i konsumpcji, zmniejszanie materiałochłonności, wodochłonności i energochłonności gospodarki oraz stosowanie najlepszych dostępnych technik i dobrych praktyk gospodarowania, a dopiero w dalszej kolejności poprzez typowo ochronne, tradycyjne działania takie jak oczyszczanie gazów odlotowych i ścieków, unieszkodliwianie odpadów itp. Na koniec oznacza to również, że aspekty ekologiczne powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

1.2.1 Cele i zadania o charakterze systemowym

Włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych.

Wśród metod realizacji celów polityki ekologicznej państwa w ramach polityk sektorowych priorytet będzie miało stosowanie tzw. dobrych praktyk gospodarowania i systemów zarządzania środowiskowego, które pozwalają kojarzyć efekty gospodarcze z efektami ekologicznymi. Szczegółowe wskazówki w tym względzie są zawarte w "Wytycznych dotyczących zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych", przygotowanych przez Ministerstwo Środowiska, jako załącznik do dokumentu pt. "Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002 - 2010".

Aktywizacja rynku do działań na rzecz środowiska

Zgodnie z II Polityką ekologiczną państwa jednym z podstawowych rozwiązań służących ochronie środowiska ma być wykorzystanie do tego celu mechanizmów gry rynkowej.

Dzięki aktywizacji rynku do działań na rzecz środowiska zamierza się uzyskać:

- równoprawne warunki w dostępie do ograniczonych zasobów oraz do możliwości odprowadzania zanieczyszczeń przez wszystkie podmioty gospodarcze;
- zachowanie i tworzenie miejsc pracy w dziedzinach mniej obciążających środowisko (tzw. zielone miejsca pracy);

- rozwój produkcji towarów i usług, które mniej obciążają środowisko, a przez to prowadzą do bardziej zrównoważonej konsumpcji;
- ekonomizację ochrony środowiska;
- rozwój produkcji urządzeń służących ochronie środowiska;
- rozwój potencjału doradczego służącego zrównoważonemu rozwojowi;
- wzmocnienie i poszerzenie oferty eksportowej polskich podmiotów gospodarczych zajmujących się ochroną środowiska, zwłaszcza w eksporcie na rynki krajów Europy Środkowej i Wschodniej oraz krajów rozwijających się.

Uzyskanie tych efektów wymaga podejmowania działań bezpośrednich i pośrednich, polegających na tworzeniu warunków do zmiany zachowań przez samorządy regionalne i lokalne, podmioty gospodarcze oraz gospodarstwa domowe. Jednym z istotnych działań jest wspieranie powstawania i zachowania tzw. zielonych miejsc pracy, w szczególności w: rolnictwie ekologicznym, agro i ekoturystyce, leśnictwie i ochronie przyrody, odnawialnych źródłach energii działaniach na rzecz oszczędzania zasobów (zwłaszcza energii i wody), odzysku produktów lub ich części oraz odzysku opakowań i wykorzystania odpadów jako surowców wtórnych.

Podstawą uzyskania wsparcia będzie przedstawienie przez władze samorządowe (wojewódzkie, powiatowe, gminne pojedynczo lub w stowarzyszeniu) konkretnego programu tworzenia zielonych miejsc pracy. Rząd będzie popierał partnerstwo prywatnopubliczne w działaniach na rzecz tworzenia zielonego rynku pracy.

Stymulowanie rozwoju przemysłu urządzeń ochrony środowiska, zwłaszcza urządzeń wykorzystywanych w ochronie wód i powietrza oraz zagospodarowaniu odpadów.

Wprowadzenie handlu pozwoleniami na emisję zanieczyszczeń do powietrza, zwłaszcza w zakresie CO₂, SO₂ i NO_x.

Włączenie instytucji finansowych do wspierania na zasadach rynkowych przedsięwzięć w ochronie środowiska i na rzecz rozwoju zrównoważonego.

W efekcie wymienionych działań należy się spodziewać: znacznego poszerzenia się rynku na produkty proekologiczne, wielokrotnego użytkowania, z recyklingu, surowce wtórne, wzrostu rynku pracy związanego z ochroną środowiska i ze zrównoważonym rozwojem, odmaterializowania produkcji i konsumpcji, ekonomizacji ochrony powietrza.

Partnerstwo z biznesem

Należy z jednej strony udzielać przedsiębiorstwom wszelkiej możliwej pomocy w spełnianiu zaostorzonych, ekologicznych wymagań obligatoryjnych, zaś z drugiej tworzyć sprzyjające warunki dla podejmowania przez nie działań na rzecz środowiska również o charakterze dobrowolnym. Pomoc w spełnianiu wymagań obligatoryjnych, obok dopuszczonej prawem pomocy materialnej, będzie obejmować przede wszystkim zapewnienie właściwego przepływu informacji pomiędzy instytucjami publicznymi i sferą biznesu oraz szkolenie kadr.

Działania:

- udzielanie przedsiębiorstwom materialnej pomocy w spełnianiu zaostorzonych wymagań ekologicznych;
- stworzenie stałych ciał konsultacyjnych szkolenie kadr przedsiębiorstw w zakresie problematyki ochrony środowiska;
- wsparcie "Ruchu czystszej produkcji" i Programu "Odpowiedzialność i troska";

- promocja istniejącego znaku ekologicznego oraz opracowanie kryteriów przyznawania tego znaku dla większej liczby grup wyrobów;
- stworzenie instytucjonalnych warunków dla praktycznego wdrażania w Polsce rozporządzenia EMAS (przede wszystkim powołanie kompetentnej odpowiedzialnej za realizację rozporządzenia);
- wdrożenie systemu zbywalnych pozwoleń na emisję (w pierwszej kolejności w odniesieniu do emisji dwutlenku węgla, dwutlenku siarki i tlenków azotu), w tym przede wszystkim przygotowanie i uchwalenie ustawy w sprawie tworzenia rynków uprawnień do emisji zanieczyszczeń środowiska i zasad obrotu takimi uprawnieniami.

Kształtowanie postaw konsumentów

Przyjazne wobec środowiska działania konsumentów mogą bowiem nie tylko istotnie zmniejszyć skalę problemów ekologicznych, jakie występują w gospodarce komunalnej, transporcie czy turystyce. W ramach polityki ekologicznej państwa znacznie większy niż dotychczas nacisk zostanie położony na sterowanie popytem na dobra i usługi, które będzie realizowane poprzez szereg działań.

Działania:

- wprowadzenie problematyki bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko przez sferę konsumpcji do podstaw kształcenia we wszystkich typach szkół;
- włączenie prezentacji obejmujących oddziaływanie na środowisko zachowań konsumentów do oferty programowej środków przekazu oraz instytucji kultury i wypoczynku;
- konsekwentna realizacja obowiązków instytucji publicznych w zakresie udostępniania informacji o środowisku wspieranie rynkowej konkurencyjności produktów i usług przyjaznych środowisku poprzez uaktywnienie ich marketingu, reklamy, a subsydiowanie ich cen.

1.2.2 Ograniczanie subsydiów szkodliwych dla środowiska

W ramach programu stopniowego wycofywania się z subsydiów szkodliwych dla środowiska zostaną ustalone przejrzyste zasady subwencjonowania ochrony środowiska. Wsparcie takie powinno objąć gospodarstwa domowe, w sytuacji gdy likwidacja subsydiów skutkować będzie wyższymi cenami nośników energii, spowoduje znaczny wzrost kosztów zaopatrzenia w wodę, usuwania ścieków i odpadów bytowych.

Działania:

- identyfikowanie obszarów występowania, form i zakresu różnych mechanizmów szkodliwego dla środowiska subsydiowania;
- rozwijanie systemów wsparcia publicznego w postaci preferencji kredytowo pożyczkowych i fiskalnych, umożliwiających rozwój przyjaznych dla środowiska procesów produkcyjnych, produktów.

Ekologizacja sektora finansowego

W okresie 2003 - 2006 są oraz będą uruchomione liczne i zróżnicowane działania sprzyjające wzrostowi zaangażowania komercyjnego prywatnych i publicznych instytucji finansowych na rzecz finansowania celów ekologicznych.

Zarządzanie środowiskowe

Systemy zarządzania środowiskowego tworzone zgodnie z zasadami określonymi w normach ISO 14 000 i rozporządzeniu EMAS są najbardziej rozbudowane i towarzyszą im najbardziej rozwinięte procedury certyfikacji. Pewne formy certyfikacji, tj. świadectwa, funkcjonują także w ramach Ruchu Czystszej Produkcji, któremu patronuje Federacja Stowarzyszeń Naukowo Technicznych NOT.

Aby nadzieje wiązane z zarządzaniem środowiskowym mogły się urzeczywistnić, konieczne jest pilne podjęcie działań w trzech podstawowych kierunkach:

- skutecznego promowania wymienionych systemów zarządzania środowiskowego, zwłaszcza wśród małych i średnich przedsiębiorstw, co może również wymagać udzielania tym przedsiębiorstwom, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z zasad udzielania pomocy publicznej, ewentualnego wsparcia finansowego w tym zakresie;
- zwracania większej uwagi przez podmioty wdrażające systemy oraz przez jednostki weryfikujące i certyfikujące na spełnianie tych wymagań systemowych, które dotyczą uzyskiwania ciągłej poprawy w zakresie oddziaływania organizacji na środowisko (a nie tylko tych, które odnoszą się do zidentyfikowania istotnych problemów środowiskowych, wypracowania i wdrożenia odpowiednich procedur postępowania oraz prowadzenia w ramach systemu wymaganej dokumentacji);
- stworzenia odpowiednich warunków prawno instytucjonalnych dla praktycznej realizacji i stosowania w Polsce przepisów rozporządzenia EMAS, które z chwilą przystąpienia do Unii Europejskiej stały się dla naszego kraju obowiązujące.

Odpowiedzialność za skutki środowiskowe realizowanych przedsięwzięć

Odpowiedzialność za skutki środowiskowe realizowanych przedsięwzięć ujęta jest w polskim prawie ochrony środowiska w formie odpowiedzialności cywilnej i karnej.

1.2.3 Mechanizmy ekonomiczne i systemy finansowania

Mechanizmy ekonomiczne

Niezbędnym jest opracowanie systemu informatycznego pozwalającego na efektywną kontrolę funkcjonowania systemu opłat za korzystanie ze środowiska, naliczanych bezpośrednio przez podmioty gospodarcze wnoszące te opłaty. Podobnie za konieczne uznano wprowadzenie opłat produktowych i depozytów ekologicznych, dobrowolnych i obowiązkowych ubezpieczeń ekologicznych oraz rynków zbywalnych uprawnień do emisji zanieczyszczeń.

Systemy finansowania

W latach 2003-2006 w systemie instytucjonalnym finansowania ochrony środowiska powinny zostać stworzone nowe bądź zreformowane dotychczas istniejące instytucje gromadzenia i redystrybucji dochodów w związku z wprowadzeniem nowych rodzajów obciążeń

ekologicznych dla podmiotów gospodarczych (np. opłaty produktowe) lub zniesieniem (zmniejszeniem) obciążeń dotychczas istniejących.

Rozdysponowanie środków finansowych ze źródeł publicznych powinno zostać poddane przejrzystym regułom zarówno w odniesieniu do ubiegających się o środki przedsiębiorstw, jak i samorządów oraz gospodarstw domowych. Podstawę tego powinien stanowić odpowiedni system informacji o sposobach i warunkach udostępniania takiej pomocy publicznej.

Wzmocnienie instytucjonalne

Aby podołać zwiększonym obowiązkom, musi nastąpić wzmocnienie kadrowe i kompetencyjne istniejących struktur, a także musi być rozważona możliwość i celowość tworzenia nowych instytucji.

Do działań zaliczono:

- wzmocnienie etatowe komórek ochrony środowiska i gospodarki wodnej na szczeblu centralnym, regionalnym (zlewniowym), wojewódzkim, powiatowym i gminnym;
- wzmocnienie etatowe służb inspekcji ochrony środowiska na szczeblu centralnym i wojewódzkim;
- utworzenie nowych komórek lub powierzenie już istniejącym strukturom nowych zadań związanych ze specyficznymi programami unijnymi lub międzynarodowymi.

1.2.4   Udział społeczeństwa - edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego

Polityka ekologiczna przewiduje dalsze rozszerzanie współpracy instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi, a także konsekwentna realizacja ustalonych prawem obowiązków instytucji publicznych w zakresie umożliwiania obywatelom i organizacjom społecznym udziału w procedurach oceny oddziaływania na środowisko zarówno konkretnych przedsięwzięć, jak i zamierzeń o charakterze strategii, planów i programów.

Do koniecznych działań zaliczono:

- utworzenie w urzędach administracji publicznej systemu udostępniania informacji o środowisku;
- opracowanie i wdrożenie, w oparciu o publiczne rejestry, interaktywnych baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnych za pośrednictwem Internetu (do 2005 r.);
- zapewnienie bieżącego udziału przedstawicieli pozarządowych organizacji ekologicznych w radach nadzorczych funduszy ekologicznych, ciałach doradczych i opiniodawczych, komitetach nadzorujących finansowanie projektów ekologicznych z funduszy publicznych itp. (praca ciągła);
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- realizacja przewidzianych prawem obowiązków w zakresie zapewniania społecznego udziału w procedurach oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów (praca ciągła);

- zwiększenie udziału problematyki ekologicznej w podstawach programowych kształcenia we wszystkich typach szkół oraz rozwój szkoleń obejmujących zagadnienia środowiskowe organizowanych przez pracodawców, instytucje publiczne i organizacje społeczne (praca ciągła);
- powołanie i zapewnienie funkcjonowania stałych ciał konsultacyjnych zajmujących się problematyką ekologiczną.

1.2.5 Współpraca międzynarodowa

Wiodącym motywem współpracy międzynarodowej będzie dostosowanie polskiego prawa, struktur organizacyjnych, procedur administracyjnych i gospodarki do wymogów Unii Europejskiej.

Priorytetowo należy traktować współpracę dwustronną w dziedzinie ochrony środowiska z tymi państwami, które są lub mogą w najbliższym czasie stać się naszymi strategicznymi partnerami ew. współpracy gospodarczej.

Do priorytetowych zadań zaliczono aktywizację współpracy dwustronnej z państwami sąsiednimi w kontekście wspólnej realizacji zobowiązań wobec Unii Europejskiej.

1.2.6 Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody

W polityce ekologicznej przyjęto następujące założenia.

Zgodnie z założeniami VI Programu działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska realizacja zrównoważonego rozwoju ma nastąpić poprzez poprawę środowiska i jakości życia obywateli UE. Poprawa środowiska ma nastąpić między innymi wskutek działań takich, jak:

- znaczny wzrost lesistości w Polsce zakłada się wzrost lesistości z 28,5% (2001 r.) do 30% (do roku 2020), a w dalszej perspektywie nawet do 32-33%;
- utworzenie europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000 obejmującej dotychczas ok. 15% powierzchni państw członkowskich Unii Europejskiej;
- ochrona terenów wodnoblotnych;
- poprawa stanu czystości wód powierzchniowych (płynących, stojących i morskich);
- ochrona wód podziemnych (monitoring wód podziemnych).

1.2.6.1 Ochrona przyrody i krajobrazu

Cele średniookresowe do 2011 r.

Najważniejszymi celami w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej w perspektywie 2011 r. są:

- renaturalizacja i poprawa stanu najcenniejszych zniszczonych ekosystemów i siedlisk, szczególnie leśnych i wodno błotnych;
- restytucja wybranych gatunków (w uzasadnionych przypadkach);
- rozszerzenie i usprawnienie ochrony in situ i ex situ gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem oraz starych;
- rozwój prac badawczych i inwentaryzacyjnych w zakresie oceny stanu i rozpoznawania zagrożeń różnorodności biologicznej;

- utrzymanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego z gospodarstwami średniej wielkości oraz zwiększenie wsparcia i rozwój form rolnictwa stosujących metody produkcji nienaruszające równowagi przyrodniczej, przede wszystkim rolnictwa ekologicznego i zintegrowanego;
- zapewnienie ochrony i racjonalnego gospodarowania różnorodnością biologiczną na całym terytorium kraju;
- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach przyrodniczo cennych, jako narzędzia ochrony i zrównoważonego wykorzystania zasobów biologicznych, z uwzględnieniem Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej;
- zapewnienie skutecznego przeciwdziałania wprowadzaniu gatunków, które mogą zagrażać integralności naturalnych ekosystemów i siedlisk lub stanowić zagrożenie gatunków rodzimych.

Zadania na lata 2003-2006

Do priorytetowych, najpilniejszych zadań na rzecz realizacji wyżej wymienionych celów, niezbędnych do wykonania w latach 2003 - 2006 zaliczono:

- utworzenie w Polsce Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych NATURA 2000;
- wdrożenie skutecznych narzędzi planistycznych dla ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej;
- skoordynowanie międzyresortowych działań na rzecz ochrony zasobów przyrodniczych w skali kraju;
- wprowadzenie monitoringu różnorodności biologicznej oraz wdrożenie kryteriów i wskaźników do kontroli skuteczności realizacji w tym zakresie polityki ekologicznej państwa;
- pełne wdrożenie przepisów prawnych regulujących bezpieczeństwo biologiczne kraju oraz zapewnienie środków na wykonywanie prawa i kontrolowanie zagrożeń związanych z wykorzystaniem biotechnologii;
- wdrożenie instrumentów służących ekologizacji gospodarki rolnej, w tym programów rolnośrodowiskowych.

1.2.6.2 Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych wymaga między innymi wzrostu lesistości z obecnego poziomu 28,5% (2001 r.) do ok. 30% powierzchni Polski w 2020 r. i ok. 33% w perspektywie 2050 r., a także zapewnienia trwałości i wielofunkcyjności lasów, kompleksowej ochrony ekosystemów leśnych oraz wprowadzania bezpiecznych technologii prac w lesie.

Cele średniookresowe do 2011 r.

Do podstawowych celów w zakresie ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów do 2010 r. należą:

- dalsze zwiększanie lesistości kraju;
- rozszerzenie zasięgu renaturalizacji obszarów leśnych;
- wdrożenie zasad ochrony i powiększania różnorodności biologicznej w lasach na poziomie genetycznym, gatunkowym i ekosystemowym;

- zapewnienie ochrony leśnych zasobów genowych;
- wdrożenie zasad ochrony i zagospodarowania zbiorowisk leśnych o charakterze naturalnym lub półnaturalnym;
- zachowanie w stanie zbliżonym do naturalnego lub odtworzenie śródleśnych zbiorników i cieków wodnych;
- utrzymanie wielofunkcyjności lasów;
- poprawa zdrowotności i odporności drzewostanów;
- zwiększenie ilości i powierzchni zadrzewień na terenach rolniczych;
- dostosowanie lasów i leśnictwa, w większym niż dotychczas zakresie, do wypełniania zróżnicowanych funkcji nie tylko przyrodniczych;
- ulepszenie rozwiązań techniczno-finansowych zapewniających trwałość ekosystemów leśnych;
- ochrona gleb leśnych, a szczególnie substancji organicznej gleby;
- wdrażanie programów mających na celu podnoszenie świadomości społeczeństwa.

Zadania na lata 2003-2006.

Do priorytetowych zadań na rzecz realizacji wzmiankowanych celów, niezbędne do wykonania w latach 2003-2006 zaliczono:

- przygotowanie podstaw do rozszerzenia zakresu zalesień poprzez weryfikację klasyfikacji gruntów, uporządkowanie ewidencji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy polnoleśnej w planach zagospodarowania przestrzennego (2003 - 2004);
- aktualizacja "Krajowego programu zwiększania lesistości" (2003);
- wzmocnienie potencjału prowadzonego przez Lasy Państwowe "Centrum Informacyjnego Lasów Państwowych" oraz "Ośrodka Kultury Leśnej", zwłaszcza w odniesieniu do tych ich zadań, które dotyczą edukacji ekologicznej i komunikacji społecznej (2004 - 2006);
- zalesienie ok. 80 tys. ha gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego (2003 - 2006);
- kontynuowanie programu przebudowy drzewostanów zmienionych lub silnie uszkodzonych przez zanieczyszczenia powietrza (2003 - 2006).

1.2.6.3 Ochrona gleb

Realizowane w ramach polityki ekologicznej państwa działania w zakresie ochrony gleb obejmują:

- ochronę zasobów gleb użytkowanych przyrodniczo przed ich wyłączeniem z tego użytkowania;
- ochronę gleb przed erozją, dewastacją fizyczną i zanieczyszczeniem chemicznym;
- rekultywację gleb zdegradowanych.
- wprowadzenie jako alternatywnej działalności dla rolników posiadających grunty rolne o niskiej klasie bonitacji eksploatacji kopalni pospolitych (gliny, ropy, piaski, żwiry) na podstawie decyzji administracyjnych.

Cele średniookresowe do 2011 r.

Do najważniejszych celów polityki ekologicznej państwa w dziedzinie ochrony gleb do roku 2010 należą:

- podniesienie poziomu wiedzy użytkowników gleb i gruntów w zakresie możliwości eksploatacji gleb;
- doskonalenie struktur organizacyjnych zajmujących się problematyką ochrony i racjonalnego użytkowania gleb;
- wprowadzanie w rolnictwie sposobu produkcji zgodnego z ustawą o rolnictwie ekologicznym;
- objęcie monitoringiem gleb rejestracji zmian fizycznych, chemicznych i biologicznych wynikających z rodzaju i intensywności eksploatacji oraz oddziaływania różnych negatywnych czynników (erozja, inwestycje, przemysł, emisje, odpady, ścieki i in.);
- przygotowanie podstaw oraz doprowadzenie do powstania uregulowań prawnych ustalających zasady i procedury ograniczające nadmierną eksploatację;
- identyfikacja zagrożeń i rozszerzenie prac na rzecz rekultywacji terenów zdegradowanych, w tym terenów przemysłowych;
- maksymalne zagospodarowanie terenów przemysłowych poprzez opracowanie i wdrożenie mechanizmów sprzyjających ponownemu włączeniu tych terenów do obiegu gospodarczego.

Zadania na lata 2003-2006.

Dla realizacji określonych wyżej celów konieczne jest wykonanie w latach 2003 - 2006 poniższych, priorytetowych zadań szczegółowych polegających na następujących działaniach:

Działania:

- ocena wartości naturalnego potencjału produkcyjnego gleb i ustalenie możliwości użytkowania gleb zgodnie z zasadami trwałego i zrównoważonego rozwoju (praca ciągła);
- wprowadzenie do przepisów wykonawczych do ustawy o ochronie roślin procedur oceny ryzyka przy stosowaniu pestycydów (2003 r.);
- wprowadzenie na terenach chronionych produkcji rolnej, zgodnej z prawem o rolnictwie ekologicznym;
- opracowanie polskiego dokumentu referencyjnego dotyczącego najlepszych dostępnych technik (BAT) w zakresie rekultywacji starych składowisk (2004 r.);
- przygotowanie wytycznych dotyczących zasad gospodarowania na glebach skażonych rtęcią i kadmem (wraz z ich wyłączeniem z rolniczego i ogrodniczego wykorzystania) (2005 r.);
- przeprowadzenie kontroli realizacji programu rekultywacji terenów po byłych bazach wojsk rosyjskich;
- ocena stopnia realizacji programu likwidacji mogiłników;

- opracowanie i realizacja powiatowych programów rekultywacji i zalesiania zdegradowanych gleb na obszarach użytkowanych rolniczo, wraz z ewentualną, niezbędną nowelizacją przepisów prawnych (2004 r.);
- opracowanie i wdrożenie systemu przywracania walorów użytkowych terenom przemysłowym (2005 r.);
- kompleksowa rekultywacja starych składowisk;
- ocena realizacji programu monitoringu gleb i jego weryfikacja ukierunkowana na rejestrowanie zmian powodowanych przez różnorodne użytkowanie gleb, w tym przez nadmierną ich eksploatację (2005 r.).

1.2.6.4 Ochrona zasobów kopalin i wód podziemnych

Cele średniookresowe do 2011 r.

Cele w dziedzinie ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych do 2010 r. obejmują następujące podstawowe kierunki działania:

- poszukiwanie efektywnych ekologicznie i ekonomicznie substytutów kopalin oraz zmniejszanie wskaźników zużycia surowców mineralnych na jednostkę produkcji i jednostkę PKB;
- zwiększenie efektywności wykorzystania rozpoznanych i eksploatowanych złóż;
- zwiększenie skuteczności ochrony zasobów kopalin leczniczych i wód podziemnych, przed ich ilościową i jakościową degradacją na skutek nadmiernej eksploatacji oraz przenikania do warstw wodonośnych zanieczyszczeń z powierzchni ziemi;
- ograniczanie naruszeń środowiska towarzyszących eksploatacji kopalin i pracom geologicznym.
- sporządzenie inwentaryzacji studni głębinowych nie eksploatowanych wraz z ich likwidacją przez właściciela gruntu, na którym są zlokalizowane w aspekcie ochrony wód przeznaczonych do gospodarczego wykorzystania.

Zadania na lata 2003-2006

Dla realizacji określonych wyżej celów konieczne jest wykonanie w latach 2003 - 2006 następujących zadań:

- rozszerzenie prac badawczych i badawczorozwojowych oraz działań promocyjnych i regulacyjnych wspierających poszukiwanie i stosowanie substytutów kopalin spełniających kryteria efektywności ekologicznej i ekonomicznej (praca ciągła, 2003 - 2006);
- kontynuowanie działań w zakresie ograniczania i eliminowania wód podziemnych do celów innych niż zaopatrzenie ludności w wodę do picia (praca ciągła, 2003 - 2006);
- monitorowanie stanu ilościowego i jakościowego głównych zbiorników wód podziemnych oraz dokumentowanie tych zbiorników dla potrzeb ich ochrony przed negatywnymi skutkami aktualnej i przyszłej działalności gospodarczej (praca ciągła, 2003 - 2006);
- wspieranie rozwoju poszukiwania kopalin użytecznych poprzez stymulowanie koncentracji prac poszukiwawczych na kluczowych surowcach i najbardziej perspektywicznych obszarach kraju, usprawnianie dostępu do informacji

geologicznej oraz aktywną promocję organizowanych przetargów, a także realizacja prac w zakresie poszukiwania, rozpoznawania i dokumentowania złóż w priorytetowych obszarach zgodnie z przyznanymi koncesjami (praca ciągła, 2003 - 2006).

1.2.6.5 Kształtowanie stosunków wodnych i ochrona przed powodzią

Cele średniookresowe do 2011 r.

Dla osiągnięcia długofalowego celu w zakresie gospodarowania zasobami wód, jakim jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym, jak i ilościowym, konieczne są:

- kontynuacja podjętych działań w zakresie racjonalizacji zużycia wody, które sprawiły, że od 1990 r. pobór wody w gospodarce narodowej zmniejszył się o 30%, szczególnie poprzez wdrażanie najlepszych dostępnych technik (BAT) tak w przemyśle, jak i w gospodarstwach domowych;
- eliminowanie wykorzystania wód podziemnych na cele przemysłowe, przede wszystkim przez stosowanie odpowiednich instrumentów ekonomicznych;
- kontynuacja rozpoczętych w ubiegłych latach inwestycji w zakresie budowy zbiorników retencyjnych, w tym większe zaangażowanie budżetu państwa w finansowanie tych inwestycji, co wpłynie na szybsze osiągnięcie zakładanych efektów;
- efektywna ochrona przed powodzią.

Zadania na lata 2003-2006.

Osiągnięcie powyższych celów wymaga zrealizowania w latach 2003 - 2006 szeregu priorytetowych zadań, w tym:

- opracowanie i wprowadzenie w życie wszystkich przepisów wykonawczych do ustawy Prawo wodne i ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków (2003 r.);
- zorganizowanie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej i zreorganizowanie regionalnych zarządów (2004 r.);
- sporządzenie i wdrożenie nowej klasyfikacji użytkowych wód powierzchniowych, zgodnej z wymaganiami Unii Europejskiej (2003 r.); dokończenie lub poważne zaawansowanie budowy czterech dużych zbiorników retencyjnych: Wióry, Świnina, Poręba, Wielowieś, Klasztorna i Racibórz (sukcesywnie);
- modernizacja 34 dużych stacji uzdatniania wody pobieranej z rzek (sukcesywnie);
- modernizacja i rozbudowa obiektów ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu Odry (sukcesywnie).

1.2.7 Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

1.2.7.1 Jakość wód

Cele średniookresowe do 2011 r.

Długofalowym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie gospodarki wodnej jest osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego wód tak pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Wody powierzchniowe powinny pozostawać w stanie ukształtowanym przez przyrodę i jednocześnie, na wyznaczonych odcinkach lub akwenach, być przydatne do:

- wykorzystania w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę do picia,
- celów kąpielowych,
- bytowania ryb łososiowatych lub przynajmniej karpowatych,
- spełniając także odpowiednie wymagania na obszarach chronionych.

Ten długofalowy cel nie jest możliwy do osiągnięcia do 2010 r. powinien on być osiągnięty do 2015 r., tak jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej dyrektywa 2000/60/WE (tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna).

Również do 2015 r. powinniśmy zapewnić co najmniej 75% poziom usuwania biogenów w dorzeczach Odry i Wisły.

Będzie to wymagać przewidzianej wspomnianą ustawą modernizacji, rozbudowy i budowy oczyszczalni ścieków, w tym:

- modernizacji, rozbudowy i budowy do 2010 r. komunalnych oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w aglomeracjach o liczbie równoważnych mieszkańców (RLM) $\geq 15\ 000$;
- modernizacji, rozbudowy i budowy do 2015 r. komunalnych oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o liczbie równoważnych mieszkańców (RLM) $\geq 2\ 000$ (częściowo cel ten będzie zrealizowany do 2010 r.)

Wskazane wyżej cele długofalowe dotyczące jakości wód określają również cele i zadania w tym zakresie na lata 2003-2011. Należą do nich:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: miejskich, przemysłowych i wiejskich;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych), trafiających do wód wraz ze spływami powierzchniowymi (przede wszystkim z terenów rolnych oraz z terenów zurbanizowanych).

Budowa systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków należy do zadań własnych gmin. Ustawa Prawo wodne nakazuje, aby wszystkie aglomeracje, rozumiane jako skupiska ludności i przemysłu, zostały wyposażone w oczyszczalnie ścieków do końca 2010 r. (aglomeracje o liczbie równoważnych mieszkańców powyżej 15 000) lub do końca 2015 r. (aglomeracje o liczbie równoważnych mieszkańców od 2 000 do 15 000), zobowiązując jednocześnie Rząd do opracowania programu realizacji tego obowiązku oraz przedstawiania sprawozdań z tej realizacji. W stosunku do oczyszczalni dla aglomeracji powyżej 15 000 RLM postawiono wymóg podwyższonego usuwania biogenów, tak aby w 2015 r. można było osiągnąć ich zakładaną redukcję o 75% w stosunku do zawartości w ściekach dopływających. Standardy oczyszczania ścieków z tych obiektów obejmują w związku z tym zanieczyszczenia organiczne, zawiesiny i substancje biogenne (azot i fosfor).

W przypadku źródeł przestrzennych główne problemy w zakresie zanieczyszczenia wód mogą być w przyszłości związane z możliwą intensyfikacją produkcji rolnej na obszarze

całego kraju (obecnie problemy te występują przede wszystkim w odniesieniu do wód stojących na obszarach pojezierzy). Działania na rzecz ograniczenia zanieczyszczeń przestrzennych obejmują głównie właściwe stosowanie nawozów mineralnych i organicznych oraz środków ochrony roślin, ich odpowiednie magazynowanie (w tym magazynowanie gnojowicy), a także unieszkodliwianie opakowań po środkach ochrony roślin. Działania te muszą także obejmować dostosowane do wymogów ochrony wód zabiegi agrotechniczne, zgodne z odpowiednimi ustawami i polskim "Kodeksem dobrej praktyki rolniczej". Ograniczenie zanieczyszczeń obszarowych wymaga również rozwiązania problemu sanitacji wsi.

Zadania na lata 2003-2006

Osiągnięcie tak zdefiniowanych celów wymaga zrealizowania w latach 2003-2006 szeregu priorytetowych zadań:

- opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o jakości wody do picia i wody w kąpieliskach (2003),
- wdrożenie nowego systemu opłat za korzystanie ze środowiska wodnego (2003);
- przygotowanie opracowań programowych (sukcesywnie do 2006 r.) ukierunkowanych na ograniczenie ładunków zanieczyszczeń wprowadzanych do wód ze ściekami komunalnymi o 50% i ściekami przemysłowymi o 30%,
- opracowanie krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (wraz z rozbudową i modernizacją kanalizacji),
- opracowanie planów gospodarowania wodami w dorzeczu Wisły i Odry oraz systemu kontroli w tym zakresie,
- wdrożenie katastru wodnego,
- opracowanie warunków korzystania z wód regionów wodnych,
- opracowanie i wdrożenie programów działań na rzecz ograniczenia spływu zanieczyszczeń azotowych ze źródeł rolniczych,
- wdrożenie nowego systemu taryf za usługi wodnokanalizacyjne (2003 r.);
- przebudowa systemu monitorowania jakości wody dostarczanej przez wodociągi,
- stanu wód powierzchniowych i podziemnych oraz emisji zanieczyszczeń do tych wód (2005 r.),
- modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o równoważnej liczbie mieszkańców powyżej 2.000 (sukcesywnie do 2010 r.),
- modernizacja i rozbudowa podczyszczalni i oczyszczalni ścieków przemysłowych i/lub modernizacja technologii produkcji w niektórych dziedzinach wytwarzania w celu ograniczenia zrzutu substancji niebezpiecznych (sukcesywnie do 2007r.),
- ograniczenie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa (głównie: budowa nowoczesnych stanowisk do składowania obornika i zbiorników na gnojówkę w gospodarstwach rolnych) (sukcesywnie do 2010 r.).

1.2.7.2 Zanieczyszczenie powietrza

Cele średniookresowe do 2011 r.

W perspektywie 2010 r. priorytetowymi działaniami (celami) koniecznymi do zainicjowania lub przyspieszenia ich realizacji, a następnie konsekwentnego wdrażania, w zakresie poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, są następujące działania, ukierunkowane na realizację głównego celu, jakim jest poprawa stanu zanieczyszczenia powietrza oraz uzyskanie norm emisyjnych, wymaganych przez przepisy Unii Europejskiej:

- identyfikacja obszarów, na których stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń w powietrzu, a w konsekwencji opracowanie dla tych obszarów programów ochrony powietrza (programów działań naprawczych), których wdrożenie zagwarantuje trwałe obniżenie poziomów stężeń co najmniej do poziomów dopuszczalnych;
- analiza wyników pomiarów w sieci Państwowego Monitoringu Środowiska stężeń ozonu przyziemnego oraz pyłu.

Po weryfikacji wyników należy niezwłocznie opracować i wdrożyć ogólnokrajowe programy obniżenia poziomów stężeń tych substancji, przyjmując stosowny harmonogram rzeczowo-finansowy, uzupełniony oceną technicznych, organizacyjnych i finansowych możliwości realizacji zadań, uwzględniając długofalowe skutki społeczno-gospodarcze proponowanych rozwiązań;

- opracowanie i wprowadzenie do prawa spójnych z wymaganiami najlepszych dostępnych technik (BAT) dopuszczalnych norm emisji zanieczyszczeń dla instalacji uznanych za dominujące w Polsce i odpowiedzialne za jakość powietrza, oddziaływanie na zdrowie ludzi oraz zakwaszenie gleby i wody;
- opracowanie i wdrożenie mechanizmów ekonomicznych i organizacyjnych, wspomagających realizację wymagań w zakresie pułapów emisji niektórych zanieczyszczeń, w tym w szczególności systemów handlu emisjami, zasad "wspólnych przedsięwzięć" oraz systemu preferencji w postaci np. "zielonych certyfikatów" i "zielonych podatków";
- opracowanie i wdrożenie, zgodnie z zapisami "Założeń polityki energetycznej Polski do roku 2020", zintegrowanego systemu zarządzania energią i środowiskiem, ze względu na dominujący w Polsce udział obiektów i urządzeń spalania paliw w wytwarzanych ładunkach SO₂, CO₂, pyłu oraz NO_x.

Realizacja opisanych wyżej celów rozpocznie się od fazy zbierania informacji, ich analizy, opracowania dokumentów w postaci raportów, prognoz i programów zawierających harmonogramy rzeczowo-finansowe, a także modyfikacji istniejących i opracowania nowych regulacji ustawowych i przepisów wykonawczych, po przyjęciu których opracowane programy staną się przedmiotem wdrożeń. Ta pierwsza faza powinna zostać zamknięta do końca 2004 r. i może być finalizowana już w okresie, kiedy Polska będzie członkiem Wspólnoty Europejskiej. Trzeba natomiast założyć, że wdrażanie wypracowanych w tej fazie rozwiązań może trwać wiele lat, a okres ten będzie zależał przede wszystkim od możliwości finansowych przedsiębiorstw oraz skutków ekonomicznych działań proekologicznych, zwłaszcza skutków w postaci wzrostu cen produkowanych dóbr, dla warunków bytowych ludzi oraz dla funkcjonowania i konkurencyjności gospodarki. Realizacja zadań w tym zakresie może w związku z tym sięgać nawet do 2020 r.

Zadania na lata 2003-2006.

Wdrożenie jednolitego krajowego systemu bilansowania i weryfikacji ładunków zanieczyszczeń:

- opracowanie jednolitego systemu zbierania, opracowywania i gromadzenia informacji o zanieczyszczeniach powietrza w układzie administracyjnym (gmina powiat województwo kraj) oraz branżowym (duże przedsiębiorstwa sektory kraj);
- wdrożenie systemu zbierania, opracowywania i gromadzenia informacji o zanieczyszczeniach powietrza (sukcesywnie od 2003 r.);
- opracowanie i wdrożenie zasad oceny wskaźników emisji dla instalacji lub produktów (2003 r.).

Identyfikacja obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń i przygotowanie programów działań naprawczych:

- wstępna ocena stanu jakości powietrza w Polsce i wskazówki dla modyfikacji istniejącego systemu monitoringu zanieczyszczeń powietrza;
- wskazanie obszarów, gdzie stwierdzono przekroczenie poziomów odniesienia jakości powietrza, tj. obszarów, dla których należy opracować programy naprawcze ochrony powietrza (2003 r.);
- opracowanie zasad sporządzania programów naprawczych ochrony powietrza;
- opracowanie informacji o napływie zanieczyszczeń spoza granic kraju oraz o emisji z branżowych grup dużych emitorów (energetyka zawodowa) (2002 r.);
- opracowanie programów naprawczych ochrony powietrza (2003 r.);
- wdrażanie programów naprawczych ochrony powietrza (sukcesywnie).

Weryfikacja wyników pomiarów stężeń ozonu i pyłu, wyznaczenie obszarów przekroczenia stężeń i opracowanie programów działań naprawczych:

- wstępna ocena stanu jakości powietrza w Polsce i wskazówki dla modyfikacji systemu monitoringu w zakresie pyłu i ozonu przyziemnego;
- wskazanie obszarów, gdzie stwierdzono przekroczenie poziomów odniesienia jakości powietrza w zakresie pyłu i ozonu przyziemnego (2003 r.);
- opracowanie krajowego programu poprawy jakości powietrza w zakresie pyłu i ozonu przyziemnego; sformułowanie zaleceń do wykorzystania przy lokalnych i regionalnych programów naprawczych ochrony dotyczących pyłu i ozonu przyziemnego (2003 r.).

1.2.7.3 Oddziaływanie hałasu

Cele średniookresowe do 2011 r.

Strategicznym celem w zakresie ochrony środowiska przed hałasem, do osiągnięcia w perspektywie minimum dwóch dekad, jest zmniejszenie skali narażenia mieszkańców na nadmierny, ponadnormatywny poziom hałasu, przede wszystkim mającego największy zasięg przestrzenny hałasu emitowanego przez środki transportu.

Najważniejszymi celami średniookresowymi do osiągnięcia przed 2010 r. są:

- pełna harmonizacja polskich przepisów w dziedzinie ochrony środowiska i środków transportu z odpowiednimi dyrektywami Unii Europejskiej dotyczącymi m.in. ograniczania emisji hałasu przez maszyny i urządzenia budowlane oraz przez zmechanizowany sprzęt gospodarstwa domowego;
- pełna harmonizacja polskich przepisów ochrony środowiska przed hałasem z odpowiadającymi im przepisami Unii Europejskiej, a w szczególności z

- uregulowaniami wprowadzonymi dyrektywą w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku;
- znormalizowanie pomiarów i oceny hałasu oraz klasyfikacji źródeł, z uwzględnieniem wymogów unijnych (wdrożenie tzw. metod referencyjnych);
  - modyfikacja, rozszerzenie i utrzymywanie systemu zbierania danych na temat stanu klimatu akustycznego, zgodnego ze znowelizowanymi uregulowaniami prawnymi w kraju oraz wymaganiami Unii Europejskiej i OECD;
  - opracowanie i wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie klimatu akustycznego i trendach jego zmian w oparciu o najnowsze techniki informatyczne i multimedialne;
  - wyeliminowanie z produkcji środków transportu, maszyn i urządzeń, których hałaśliwość nie odpowiada standardom Unii Europejskiej, oraz stopniowe eliminowanie z użytkowania tych urządzeń;
  - ograniczenie hałasu na obszarach miejskich wokół lotnisk, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i szlaków kolejowych do poziomu równoważnego nieprzekraczającego w porze nocnej 55 dB;
  - sporządzenie dla wszystkich aglomeracji powyżej 100 000 mieszkańców map akustycznych oraz, na ich podstawie, programów ograniczania hałasu na obszarach, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne;
  - uruchomienie procesów sporządzenia map akustycznych dla miast poniżej 100 000 mieszkańców oraz, na ich podstawie, sporządzania w ramach powiatowych programów ochrony środowiska programów ograniczania hałasu na obszarach, na których poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne;
  - opracowanie i wdrożenie zestawu metod i wskaźników integrujących plany zagospodarowania przestrzennego i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska przed hałasem na bazie mapowania cyfrowego;
  - wprowadzenie do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zapisów poświęconych ochronie przed hałasem, z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół lotnisk, terenów przemysłowych oraz głównych dróg i linii kolejowych wszędzie tam, gdzie przekraczany jest równoważny poziom hałasu wynoszący 55 dB w porze nocnej.

Zadania na lata 2003-2006

Związane z realizacją powyższych celów zadania na lata 2003 - 2006 określono na:

- opracowanie przykładowej, pilotowej mapy akustycznej i programu naprawczego w zakresie ochrony przed hałasem dla aglomeracji, zgodnie z wytycznymi nałożonymi ustawą Prawo ochrony środowiska (2003 r.);
- realizacja zabezpieczeń akustycznych środowiska wynikająca z działań doraźnych;
- przygotowanie i wdrożenie podstaw metodycznych dotyczących programów ochrony środowiska przed hałasem i zagadnień akustycznych w planach zagospodarowania przestrzennego (w tym obszarów ograniczonego użytkowania) (2004 r.);
- opracowanie map akustycznych i programów naprawczych w zakresie ochrony przed hałasem dla aglomeracji o liczbie mieszkańców pow. 250 tys. (2005 r.);

- opracowanie map akustycznych i programów naprawczych w zakresie ochrony przed hałasem dla obszarów położonych wzdłuż dróg, linii kolejowych oraz lotnisk;
- opracowanie wytycznych sporządzania programów operacyjnych w zakresie budowy ekranów akustycznych (2006 r.);
- wdrożenie i realizacja programu budowy ekranów akustycznych (sukcesywnie);
- pełne wdrożenie produkcji maszyn i urządzeń o zmniejszonej hałaśliwości zgodnej z dyrektywą Unii Europejskiej 2000/14/EC (2006 r.).

1.2.7.4 Oddziaływanie pól elektromagnetycznych

Konieczne jest stworzenie systemu monitoringu środowiska w odniesieniu do pól elektromagnetycznych.

B. Cele średniookresowe do 2011 r.

Do 2010 r. powinny być realizowane następujące cele:

- opracowanie i wydanie przepisów wykonawczych i wytycznych, zapewniających wdrożenie ustawy Prawo ochrony środowiska w części dotyczącej ochrony przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych oraz odpowiednich przepisów prawa budowlanego i przepisów dotyczących planowania przestrzennego;
- stworzenie odpowiednich struktur organizacyjnych zajmujących się monitorowaniem i badaniem pól elektromagnetycznych, przeszkolenie personelu i zapewnienie im środków technicznych.

C. Zadania na lata 2003-2006

- przegląd unormowań międzynarodowych i krajowych w państwach wysoko rozwiniętych, dotyczących oddziaływania pól elektromagnetycznych na środowisko i zdrowie ludzi (w celu doskonalenia polskich przepisów i praktyki ich wykonywania) (2003 r.);
- przygotowanie i wprowadzenie w życie rozporządzenia w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia badań pól elektromagnetycznych (2003 r.);
- wyłonienie laboratorium referencyjnego do pomiaru pól elektromagnetycznych w środowisku (2003 r.);
- zakup aparatury i wyposażenia dla referencyjnego laboratorium do pomiaru elektromagnetycznych w środowisku (2003 r.);
- opracowanie projektu bazy danych o polach elektromagnetycznych w środowisku i rozszerzenie zakresu państwowego monitoringu środowiska (2004 r.).

1.3 Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej przyjętej przez samorząd województwa dolnośląskiego

Najważniejsze opracowania z zakresu kształtowania polityki regionalnej i gospodarki przestrzennej województwa – „Program Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego”, „Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego” i „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego” w istotny sposób koncentrują się na zagadnieniach związanych z ochroną środowiska. Dokumenty te

prezentują uzupełniające się zestaw wytycznych dla dalszych prac nad zagospodarowaniem i rozwojem województwa.

1.3.1 Uwarunkowania wynikające ze "Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego"

Cel strategiczny (misja) „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego”

„Dolny Śląsk to region, który łączy Polskę z Europą.”

Strategia Rozwoju a Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego

W programie Ochrony Środowiska należy określić zadania wynikające z aktualnego stanu środowiska i z aktualnego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, ale także zadania wynikające z planowanych przemian w strukturach gospodarczych i przestrzennych oraz z prognozowanych skutków środowiskowych owych przemian. Po części cele i zadania Programu Ochrony Środowiska są tożsame z celami i zadaniami Strategii Rozwoju. Oprócz ochrony najcenniejszych i już chronionych obszarów dotyczy to zwłaszcza przełamywania zasobowych i jakościowych barier środowiskowych a także zagadnień związanych z poprawą jakości życia mieszkańców regionu. Wynika z tego, że Program Ochrony Środowiska jest jedynym narzędziem formułowania sektorowych celów kierunków Strategii Rozwoju regionalnego.

Realizacja celu podstawowego (misji) „Strategii Rozwoju” będzie się koncentrować na pięciu sferach zasadniczych:

- integracja dolnośląska,
- renesans cywilizacyjny,
- społeczeństwo obywatelskie,
- innowacyjna gospodarka;
- otwarcie na świat.

1.3.2 Uwarunkowania wynikające z Programu Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego

Harmonijny, zrównoważony rozwój województwa, w którym wymagania ochrony środowiska nie tylko mają istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy

Cele strategiczne regionalnej Polityki Ekologicznej Województwa Dolnośląskiego:

- poprawa jakości środowiska we wszystkich jego elementach składowych, w tym szczególnie na obszarach intensywnie zagospodarowanych oraz obszarach o dużej bioróżnorodności i wysokiej wartości przyrodniczo-krajobrazowych;
- ograniczenie presji konsumpcji na środowisko.

Cele o charakterze organizacyjnym:

- doskonalenie prawnych, administracyjnych i ekonomicznych mechanizmów regulacji korzystania ze środowiska;
- doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem (na wszystkich szczeblach, ze szczególnym uwzględnieniem podziału kompetencji w strukturze administracji samorządowej)
- programowanie zasad i systemów zarządzania środowiskowego (w przemyśle, energetyce, transporcie, rolnictwie, leśnictwie, budownictwie i gospodarce komunalnej w zagospodarowywaniu przestrzennym, turystyce i handlu).

W „Program Zrównoważonego Rozwoju i Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego” uchwalono w roku 2002 dwa horyzonty czasowe:

– perspektywa krótkookresowa – do 2004 roku

– perspektywa długookresowa – do 2015 roku

Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego (uchwalony roku 2002) konstruowany jest na lata 2001 –2015 (z możliwością jego sukcesywnej weryfikacji). W związku z tym, „Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego” uwzględnia przede wszystkim cele krótkookresowe (zaległości realizacyjne) oraz cele średniookresowe. Cele długookresowe są uwzględnione tylko w ujęciu ogólnym (kierunkowym) a ich osiągnięcie zostanie sprecyzowane w następnej edycji „Programu Ochrony Województwa Dolnośląskiego”.

1.3.2.1 Cele i kierunki działań realizacji regionalnej polityki ekologicznej w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych

Harmonijny, zrównoważony rozwój województwa, w którym wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu, ale również wspierają jego rozwój gospodarczy.

Ogólne cele Polityki Ekologicznej Województwa Dolnośląskiego w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:

optymalizacja zużycia wody w przemyśle i rolnictwie zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych.

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości oraz wodochłonności i energochłonności produkcji ma zasadnicze znaczenie dla pełnego zrealizowania celów polityki ekologicznej kształtowanej w oparciu o ideę rozwoju trwałego i zrównoważonego poprzez optymalizację relacji człowiek-środowisko.

Racjonalizacja użytkowania wody

Cel ekologiczny wynikający z ustaleń zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa:

W perspektywie do roku 2010 zmniejszyć wodochłonność produkcji przemysłowej o 50% w porównaniu z rokiem 1990 (wg wskaźników jednostkowych odniesionych do PKB i wartość sprzedanej).

Kierunki działań:

- zmniejszanie zapotrzebowania na wodę w przemyśle i rolnictwie
- ograniczanie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska
- ograniczanie marnotrawstwa wody
- zaniechanie nieuzasadnionego wykorzystywania wód podziemnych (zwłaszcza w głębszych) przez przemysł.

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji

Cele ekologiczne wynikające z ustaleń zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa:

ograniczenie do roku 2010 materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do roku 1990; (sukcesywnie, w poszczególnych rodzajach działalności aż do uzyskania przynajmniej średnich wielkości jak w państwach OECD; w odniesieniu do jednostki produkcji, wartości produkcji lub PKB)

wycofanie z produkcji i użytkowania, bądź ograniczenie użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych (reglamentowanych przez dyrektywy UE i przepisy prawa międzynarodowego) (dotyczy substancji zawierających metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne oraz substancje niszczące warstwę ozonową)

Kierunki działań

- radykalne ograniczenie marnotrawstwa zasobów naturalnych
- likwidacja zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła
- zwiększenie recyklingu i odzysku materiałowego

Podstawowe instrumenty wykonawcze i stimulatory przemian:

- wielostronne stymulowanie, wspieranie, koordynowanie i egzekwowanie procesów produkcyjnych przyjaznych dla środowiska.
- ustanowienie i wspieranie regionalnego centrum informacji i doradztwa w zakresie technologii małoodpadowych.
- wprowadzenie wskaźników materiałochłonności i odpadowości produkcji jako metodycznej podstawy do: dokonywania ocen programów, strategii sektorowych, porozumień między organami władzy a przedsiębiorcami, monitoringu środowiska i statystyki publicznej;
- upowszechnienie stosowania ocen cyklu życia produktu z równoczesnym wprowadzeniem ustawowego obowiązku takich ocen dla grup produktów o wysokiej materiałochłonności i odpadowości oraz produktów zawierających substancje niebezpieczne dla środowiska;
- rozwój czystszych technologii (BAT), rozwój metod recyklingu oraz unieszkodliwiania i zagospodarowywania odpadów oraz rozwój zintegrowanego zarządzania ochrona środowiska i bezpieczeństwa w zakładach.

Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Cele ekologiczne wynikające z ustaleń zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa w zakresie zmniejszania energochłonności ograniczenie do roku 2010 zużycia energii (na jednostkę PKB) o 25% w stosunku do roku 2000 i o 50% w stosunku do roku 1990.

Kierunki działań

- restrukturyzacja gospodarki w kierunku ograniczania produkcji energochłonnej;
- modernizacja procesów wytwórczych we wszystkich sektorach;
- podniesienie sprawności procesów wytwarzania energii;
- racjonalizacja zużycia i oszczędzania energii przez społeczeństwo;
- minimalizacja strat energii w systemach przesyłowych oraz obiektach;
- mieszkalnych, usługowych i przemysłowych;
- finansowe stymulowanie i wspieranie przedsięwzięć w zakresie zmniejszania energochłonności.

Wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych

Lasy spełniają wielorakie funkcje produkcyjne i społeczne ale przede wszystkim mają bardzo istotne znaczenie ekologiczne w odniesieniu do hydrosfery, atmosfery i pedosfery. Stanowią one zasadniczy czynnik równowagi ekologicznej i bezpieczeństwa ekologicznego będąc głównym gwarantem różnorodności ekosystemowej, gatunkowej i genetycznej.

Cele ekologiczne wynikające z ustaleń zawartych w II Polityce Ekologicznej Państwa wzrost lesistości do 30% w roku 2020 i do 33% w roku 2050 zapewnienie trwałości i wielofunkcyjności lasów

Kierunki działań:

- opracowanie i wzmożona realizacja regionalnego planu zwiększenia lesistości;
- kształtowanie struktury gatunkowej i wiekowej drzewostanów zgodnie z naturalnymi predyspozycjami lokalnych biotopów;
- restrukturyzacja gospodarstw leśnych w kierunku ich wielofunkcyjności;
- intensyfikacja ochrony prewencyjnej dla zachowania (lub odtworzenia) będących w stanie zbliżonym do naturalnego ekosystemów leśnych oraz śródleśnych zbiorników wodnych, cieków, bagien, trzęsawisk, torfowisk, wrzosowisk, wydm i wszelkich użytków ekologicznych;
- użytkowanie zasobów leśnych w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu.

1.3.2.2 Cele i kierunki działań regionalnej polityki ekologicznej w sferze jakości środowiska

Cele Polityki Ekologicznej Województwa Dolnośląskiego w sferze jakości środowiska zostały określone w odniesieniu do:

- ***jakości powietrza i zmian klimatu;***
- ***stosunków wodnych i jakości wód;***
- ***hałasu i wibracji;***
- ***gospodarowania odpadami;***
- ***gleb;***
- ***surowców mineralnych;***
- ***zasobów przyrodniczych i krajobrazowych;***
- ***nadzwyczajnych zagrożeń środowiska;***

- **edukacja ekologiczna;**
- **komunikacja społeczna;**
- **monitoring.**

1.3.2.2.1 Strategia długoterminowa do roku 2015

1.3.2.2.1.1 Powietrze atmosferyczne

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Poprawa jakości powietrza atmosferycznego

Strategia realizacji celów długoterminowych.

P.1. Dalsze ograniczanie emisji z zakładów przemysłowych.

P.1.1. Zmniejszenie liczby zakładów przemysłowych emitujących nadmierną ilość zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego.

P.1.1.1. Kontrola źródeł zanieczyszczeń.

P.1.1.2. Poprawa sprawności obecnie funkcjonujących urządzeń redukujących zanieczyszczenia, w tym modernizacja i hermetyzacja procesów technologicznych.

P.1.1.3. Zmniejszanie materiało- i energochłonności produkcji.

P.1.1.4. Wprowadzanie nowoczesnych technik spalania paliw.

P.1.1.5. Wzrost wykorzystania w procesach produkcji surowców bardziej przyjaznych dla środowiska.

P.1.1.6. Realizacja programu ograniczania emisji metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych.

P.1.1.7. Wspomaganie zakładów wprowadzających systemy zarządzania środowiskiem (ISO, EMAS) Podmioty gospodarcze.

P.1.2. Wdrożenie systemu przyznawania zintegrowanych pozwoleń zgodnie z dyrektywą IPPC.

P.1.2.1. Realizacja pilotażowego projektu w wybranych zakładach przemysłowych w zakresie wprowadzania systemu zintegrowanych pozwoleń na korzystanie ze środowiska.

P.2. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł niskiej emisji.

P.2.1. Stopniowa likwidacja źródeł niskiej emisji.

P.2.1.1. Stopniowe podłączanie do sieci ciepłowniczej kotłowni węglowych i indywidualnych palenisk domowych.

P.2.1.2. Zmniejszenie strat ciepła na sieciach przesyłowych.

P.2.1.3. Wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne i realizujących.

projekty z zakresu termomodernizacji budynków.

P.2.1.4. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej.

P.2.1.5. Dalsze opomiarowanie zużycia ciepła.

P.2.1.6. Wzrost poziomu gazyfikacji.

P.2.1.7. Rozwój małych układów do skojarzonego wytwarzania energii elektrycznej ciepłej zasilanych gazem ziemnym.

P.2.2. Sukcesywny wzrost wykorzystania alternatywnych źródeł energii.

P.2.2.1. Wsparcie finansowe prac naukowo-badawczych w dziedzinie pozyskiwania energii ze źródeł alternatywnych, w tym energii geotermalnej oraz odzysku energii z odpadów i biomasy.

P.2.2.2. Modernizacja i budowa małych elektrowni wodnych.

P.2.2.3. Wspieranie budowy elektrowni wiatrowych.

P.3. Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza pochodzącego ze źródeł komunikacyjnych.

P.3.1. Poprawa systemu dróg w województwie.

P.3.1.1. Stopniowe wyprowadzanie ruchu tranzytowego z obszarów zamieszkanymi (obwodnice, obejścia obwodnicowe).

P.3.1.2. Stopniowa likwidacja tzw. wąskich gardeł.

P.3.1.3. Przygotowanie realizacji tras mostowych.

P.3.1.4. Poprawa stanu technicznego dróg.

P.3.1.5. Stopniowa realizacja systemu tras pieszych i rowerowych.

P.3.2. Wzrost wykorzystania alternatywnych dla samochodów środków komunikacji.

P.3.2.1. Tworzenie warunków dla uprzywilejowania transportu publicznego, w tym również kolei.

P.3.2.2. Rozwój transportu wodnego.

P.3.2.3. Przygotowanie i wdrożenie programu edukacyjnego w zakresie proekologicznych form transportu.

P.3.3. Poprawa płynności ruchu.

P.3.3.1. Wprowadzanie zintegrowanego systemu organizacji ruchu komunikacyjnego.

P.3.3.2. Wydzielenie stref ograniczonego ruchu w centralnych częściach miast.

P.3.4. Poprawa stanu technicznego pojazdów.

P.3.4.1. Prowadzenie kontroli stanu technicznego pojazdów samochodowych.

P.3.4.2. Promowanie pojazdów i paliw przyjaznych dla środowiska.

P.4. Wzmocnienie współpracy międzynarodowej w zakresie minimalizowania zanieczyszczeń transgranicznych.

P.4.1. Dalszy rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie ograniczenia zanieczyszczeń transgranicznych.

P.4.1.1. Modernizacja istniejącego systemu monitoringu transgranicznych zanieczyszczeń powietrza.

P.4.1.2. Intensyfikacja wymiany doświadczeń w zakresie zanieczyszczeń transgranicznych.

1.3.2.2.1.2 Hałas i wibracje

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu

Strategia realizacji celów długoterminowych.

H.1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu komunikacyjnego.

H.1.1. Zmniejszenie uciążliwości hałasu pochodzącego z ruchu drogowego.

H.1.1.1. Opracowanie map akustycznych dla miast o uciążliwym poziomie hałasu i wibracji.

H.1.1.2. Opracowanie i stopniowe wdrażanie zasad organizacji ruchu w większych miastach województwa, z uwzględnieniem uciążliwości hałasu.

H.1.1.3. Stopniowe wyprowadzanie ruchu tranzytowego poza obszary zamieszkane, w tym budowa obwodnic w pierwszej kolejności dla największych miast.

H.1.1.4. Budowa zabezpieczeń akustycznych ciągów komunikacyjnych przebiegających w pobliżu zabudowy mieszkaniowej.

H.1.1.5. Poprawa stanu technicznego pojazdów.

H.1.2. Zmniejszenie uciążliwości hałasu pochodzącego z komunikacji lotniczej i kolejowej.

H.1.2.1. Monitoring wpływu na środowisko lotniska we Wrocławiu.

H.1.2.2. Wydzielenie stref wyłączonych spod zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie lotniska.

H.1.2.3. Ocena uciążliwości związanych z transportem kolejowym i realizacja działań naprawczych.

H.2.1. Stopniowe ograniczanie uciążliwości hałasu przemysłowego.

H.2.1.1. Kontrola przestrzegania zasad właściwej lokalizacji nowych zakładów.

H.2.1.2. Lokalizacja nowych osiedli mieszkaniowych z dala od uciążliwych źródeł hałasu.

H.2.1.3. Modernizacja lub wymiana urządzeń będących źródłem uciążliwości.

H.2.1.4. Zapewnienie odpowiedniej izolacji zakładów przemysłowych.

H.2. Zmniejszenie uciążliwości hałasu przemysłowego.

H.2.1. Stopniowe ograniczanie uciążliwości hałasu przemysłowego.

H.2.1.1. Kontrola przestrzegania zasad właściwej lokalizacji nowych zakładów.

H.2.1.2. Lokalizacja nowych osiedli mieszkaniowych z dala od uciążliwych źródeł hałasu.

H.2.1.3. Modernizacja lub wymiana urządzeń będących źródłem uciążliwości.

H.2.1.4. Zapewnienie odpowiedniej izolacji zakładów przemysłowych.

1.3.2.2.1.3 Wody powierzchniowe i podziemne.

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Przywrócenie wysokiej jakości wód powierzchniowych i podziemnych i ich ochrona.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

W.1. Uporządkowanie gospodarki wodno–ściekowej (w szczególności na terenach wiejskich).

W.1.1. Redukcja ilości ścieków nie oczyszczonych.

W.1.1.1. Wsparcie związków gmin dla wspólnego prowadzenia gospodarki ściekami.

W.1.1.2. Opracowanie i stopniowe wprowadzanie kompleksowych programów gospodarki wodno–ściekowej.

W.1.1.3. Stopniowe podłączanie terenów nie skanalizowanych do istniejących oczyszczalni ścieków w celu ich pełnego wykorzystania.

W.1.1.4. Dalszy rozwój systemów kanalizacyjnych i w pełni kontrolowanych oczyszczalni ścieków.

W.2. Zmniejszenie zużycia wody.

W.2.1. Minimalizowanie poboru wody.

W.2.1.1. Kontynuacja programu z zakresu dyspozycyjnych zasobów wodnych i ich jakości.

W.2.1.2. Aktualizacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód.

W.2.1.3. Wprowadzanie wodooszczędnych technologii w zakładach przemysłowych.

W.2.1.4. Promowanie wprowadzania zamkniętych obiegów wody w przemyśle.

W.2.1.5. Wymiana i renowacja wyeksploatowanych odcinków sieci wodociągowej (zmniejszenie awaryjności).

W.2.1.6. Montowanie wodomierzy w gospodarstwach indywidualnych.

W.2.1.7. Podnoszenie świadomości ekologicznej w zakresie oszczędzania wody.

W.3. Ograniczenie zanieczyszczenia spowodowanego niekontrolowanymi spływami powierzchniowymi.

W.3.1. Ograniczenie ilości zanieczyszczeń obszarowych.

W.3.1.1. Opracowanie i realizacja programu szkoleń dla rolników.

W.3.1.2. Stosowanie kodeksu dobrych praktyk rolniczych.

W.3.1.3. Promowanie i wyróżnianie gospodarstw rolnych mających największe osiągnięcia w zakresie wdrażania kodeksu dobrych praktyk rolniczych.

W.3.1.4. Wyznaczenie i kontrola stref buforowych dla wód powierzchniowych.

W.3.1.5. Stopniowe ograniczanie rolniczego użytkowania gruntów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych.

W.4. Podniesienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego.

W.4.1. Poprawa działań w dziedzinie ochrony przeciwpowodziowej.

W.4.1.1. Sukcesywna realizacja programu w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.

W.5. Zwiększenie małej retencji.

W.5.1. Odbudowa, modernizacja i rozwój systemów małej retencji.

W.5.1.1. Dalsza realizacja programów małej retencji opracowanych dla byłych województw.

W.5.1.2. Odbudowa zdegradowanych obiektów małej retencji.

W.5.1.3. Opracowanie i wdrożenie programu zwiększenia retencji naturalnej.

W.6. Rozwój współpracy regionalnej na wodach granicznych.

W.6.1. Kontynuowanie współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony wód.

W.6.1.1. Ocena wpływu zanieczyszczeń transgranicznych na jakość wód powierzchniowych.

W.6.1.2. Realizacja założeń wynikających z uzgodnień Międzynarodowej Komisji Ochrony Odry przed Zanieczyszczeniem.

W.6.1.3. Realizacja założeń wynikających z uzgodnień Polsko–Czeskich Wspólnych Grup Roboczych na wodach granicznych.

W.7. Ochrona zasobów wód podziemnych.

W.7.1. Ochrona zbiorników i ujęć wód podziemnych.

W.7.1.1. Przygotowanie dokumentacji hydrogeologicznej dla wszystkich GZWP, stanowiącej podstawę dla ustanowienia stref ochronnych.

W.7.2. Ograniczenie poboru wód podziemnych.

W.7.2.1. Aktualizacja pozwoleń wodno– prawnych na pobór wód podziemnych.

W.7.2.2. Egzekwowanie hierarchizacji poborów wód w zależności od sposobu użytkowania.

W.7.2.3. Ograniczenie poboru wód podziemnych na cele przemysłowe.

1.3.2.2.1.4 Gospodarka odpadami

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

O.1. Uporządkowanie gospodarki odpadami przemysłowymi.

O.1.1. Zmniejszenie ilości produkowanych odpadów przemysłowych.

O.1.1.1. Opracowanie i realizacja kompleksowego programu gospodarki odpadami przemysłowymi.

O.1.1.2. Weryfikacja wydanych zezwoleń na wytwarzanie odpadów.

O.1.1.3. Promowanie wdrażania technologii mało– i bezodpadowych.

O.1.1.4. Usprawnienie kontroli poprawności rejestracji odpadów.

O.1.2. Wzrost gospodarczego wykorzystania odpadów przemysłowych.

- O.1.2.1. Wsparcie dla tworzenia zakładów recyklingu.
- O.1.2.2. Promowanie segregacji odpadów na poziomie wytwórcy.
- O.1.2.3. Promowanie metod gospodarczego wykorzystania odpadów.
- O.1.3. Ograniczenie zagrożenia stwarzanego przez odpady niebezpieczne.
  - O.1.3.1. Opracowanie i wdrażanie programu gospodarki odpadami niebezpiecznymi mi na poziomie województwa.
  - O.1.3.2. Modernizacja istniejących i realizacja nowoczesnych systemów utylizacji odpadów niebezpiecznych.
  - O.1.3.3. Wprowadzenie specjalnych zabezpieczeń na składowiskach odpadów przemysłowych w celu umożliwienia składowania odpadów niebezpiecznych.
  - O.1.3.4. Likwidacja wszystkich istniejących mogilników.

O.2. Uporządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi.

- O.2.1. Minimalizowanie ilości odpadów komunalnych.
  - O.2.1.1. Opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu gospodarki odpadami komunalnymi.
  - O.2.1.2. Opracowanie i realizacja programów ochrony środowiska przed odpadami dla związków gmin lub powiatów.
  - O.2.1.3. Prowadzenie edukacji w zakresie minimalizowania ilości wytwarzanych odpadów komunalnych.
- O.2.2. Zmniejszenie uciążliwości spowodowanych przez niewłaściwe składowanie odpadów.
  - O.2.2.1. Opracowanie i realizacja programu zagospodarowania osadów ściekowych.
  - O.2.2.2. Budowa nowych i modernizacja istniejących składowisk zgodnie z dyrektywami UE.
  - O.2.2.3. Zamknięcie lub działania naprawcze i rekultywacja składowisk nie spełniających wymagań ochrony środowiska.
  - O.2.2.4. Prowadzenie regularnego monitoringu i kontroli składowisk.
- O.2.3. Wprowadzenie systemów selektywnej zbiórki i powtórnego wykorzystania odpadów.
  - O.2.3.1. Prowadzenie edukacji w zakresie właściwej gospodarki odpadami.
  - O.2.3.2. Promocja i wspieranie systemów segregacji odpadów komunalnych.
  - O.2.3.3. Kreowanie rynku zbytu dla surowców wtórnych.
  - O.2.3.4. Wspomaganie budowy regionalnych obiektów przeróbki odpadów.
  - O.2.3.5. Wydzielenie odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych.
- O.2.4. Sukcesywne likwidowanie istniejących i zapobieganie powstawaniu nowych dzikich wysypisk.
  - O.2.4.1. Stworzenie systemu odbioru i składowania odpadów.
  - O.2.4.2. Likwidowanie dzikich wysypisk.
- O.2.5.1. Inwentaryzacja ilości produkowanych odpadów niebezpiecznych w województwie.
- O.2.5. Właściwe gospodarowanie odpadami niebezpiecznymi w strumieniu odpadów komunalnych.
  - O.2.5.2. Wprowadzenie nowoczesnych technologii segregacji i unieszkodliwienia odpadów niebezpiecznych.

O.2.5.3. Opracowanie programu zbiórki i utylizacji przeterminowanych leków.

1.3.2.2.1.5 Gleby

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Podniesienie jakości gleb

Strategia realizacji celów długoterminowych.

G.1. Ograniczenie procesu degradacji gleb.

G.1.1. Zmniejszenie degradacji związanej z działalnością rolniczą.

G.1.1.1. Upowszechnienie zasad dobrej praktyki rolniczej.

G.1.1.2. Optymalizacja zużycia nawozów i środków ochrony roślin.

G.1.1.3. Utrzymanie właściwych stosunków wodnych.

G.1.1.4. Promowanie rolnictwa ekologicznego.

G.1.2. Ograniczenie zanieczyszczenia metalami ciężkimi.

G.1.2.1. Inwentaryzacja stopnia zanieczyszczenia gleby w sąsiedztwie zakładów przemysłowych i składowisk odpadów.

G.1.2.2. Modernizacja zakładów pod kątem ochrony gleb.

G.1.3. Zmniejszenie degradacji wynikającej z zakwaszenia gleb.

G.1.3.1. Kontynuacja kontroli stopnia zakwaszenia gleb.

G.1.3.2. Stosowanie zabiegów agrotechnicznych mających na celu zmniejszenie zakwaszenia gleb.

G.2. Rekultywacja gleb zdegradowanych.

G.2.1. Stopniowa rekultywacja gleb zdegradowanych w wyniku działalności przemysłowej.

G.2.1.1. Inwentaryzacja stopnia degradacji gleb w województwie.

G.2.1.2. Opracowanie i wdrożenie programu rekultywacji gleb.

G.2.2. Rekultywacja gleb zdegradowanych na terenach zajmowanych przez wojska Federacji Rosyjskiej, ze szczególnym uwzględnieniem lotniska w Krzywej.

G.2.2.1. Powstrzymanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.

G.2.2.2. Usunięcie zanieczyszczeń .

1.3.2.2.1.6 Surowce mineralne

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Ochrona zasobów złóż poprzez ich racjonalne wykorzystywanie.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

S.1. Minimalizacja presji wywieranej na środowisko w procesie wykorzystania surowców mineralnych.

S.1.1. Ograniczenie sytuacji konfliktowych powstających na styku przemysłu wydobywczego.

S.1.1.1. Stworzenie mapy obszarów konfliktowych.

S.1.1.2. Ustalenie możliwości wykorzystania złóż surowców mineralnych pod kątem konfliktowości z ochroną środowiska.

S.1.2. Racjonalizacja wykorzystania zasobów mineralnych.

S.1.2.1. Zbilansowanie potrzeb surowcowych.

S.1.2.2. Aktualizacja dokumentacji złóż.

S.1.2.3. Zmniejszenie wydobycia surowców mineralnych poprzez gospodarcze wykorzystanie ich substytutów.

S.1.2.4. Kontrola przestrzegania wymogu uzyskania koncesji na rozpoznanie i wydobywanie kopalin.

S.1.3. Racjonalne wykorzystanie wód mineralnych, leczniczych i termalnych.

S.1.3.1. Inwentaryzacja miejsc występowania wód leczniczych, mineralnych i termalnych.

S.1.3.2. Promowanie wykorzystania wód na cele lecznicze i ochrona ich zasobów.

S.1.3.3. Wspieranie wykorzystania wód geotermalnych np. na cele grzewcze.

S.1.4. Dalsza rekultywacja terenów odegra dowanych w wyniku działalności wydobywczej.

S.1.4.1. Opracowanie programu rekultywacji z określeniem zadań priorytetowych.

S.1.4.2. Prowadzenie działań rekultywacyjnych, w tym zagospodarowanie wyrobisk i likwidacja szkód górniczych.

S.2. Zabezpieczenie złóż perspektywicznych i prognostycznych.

S.2.1. Ochrona zasobów perspektywicznych i prognostycznych.

S.2.1.1. Opracowanie bilansu zasobów perspektywicznych i prognostycznych.

S.2.1.2. Uwzględnienie zasobów perspektywicznych i prognostycznych w planach zagospodarowania przestrzennego.

1.3.2.2.1.7 Walory przyrodnicze i krajobrazowe.

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

PK.1. Określenie zasobów przyrodniczych w województwie.

PK.1.1. Dokładne rozeznanie walorów przyrodniczych województwa.

PK.1.1.1. Przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej gmin.

PK.1.1.2. Wprowadzenie systemu ciągłego aktualizowania informacji o zasobach przyrodniczych w województwie.

.

PK.2. Objęcie ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczych.

PK.2.1. Rozbudowa systemu obszarów chronionych.

PK.2.1.1. Inwentaryzacja zasobów przyrodniczych na potrzeby systemu Natura 2000.

PK.2.1.2. Utworzenie nowych rezerwatów przyrody wraz z wykupem lub rekompensatą za ekologiczne użytkowanie terenu.

PK.2.1.3. Powiększenie istniejących i utworzenie nowych Parków Krajobrazowych (Doliny Odry I i II, Gór Kaczawskich, Doliny Kwisy).

PK.2.1.4. Wykonanie planów ochrony dla części parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody

PK.2.1.5. Wyznaczenie nowych form ochrony indywidualnej, w tym obszarów ochrony krajobrazu.

PK.2.1.6. Tworzenie transgranicznych obszarów chronionych.

PK.2.2. Właściwe ukierunkowanie ruchu turystycznego na obszarach chronionych.

PK.2.2.1. Opracowanie programu odpowiedniego udostępniania obszarów chronionych na potrzeby turystyki.

PK.2.2.2. Aktywizacja turystyczna parków krajobrazowych.

PK.2.2.3. Utrzymanie i odnawianie istniejących szlaków turystycznych oraz tworzenie nowych.

PK.3. Podniesienie różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

PK.3.1. Ograniczenie procesu fragmentacji środowiska, zachowanie i odnowa korytarzy ekologicznych.

PK.3.1.1. Opracowanie mapy istniejących i potencjalnych korytarzy.

PK.3.1.2. Odtwarzanie zniszczonych korytarzy ekologicznych.

PK.3.1.3. Utrzymanie i poprawa funkcjonowania korytarza ekologicznego wzdłuż rzek: Widawy, Odry, Oławy, Bystrzycy i in.

PK.3.1.4. Wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień.

PK.3.1.5. Renaturalizacja i poprawa stanu zniszczonych ekosystemów siedlisk przyrodniczych.

PK.3.2. Ochrona gatunkowa roślin i zwierząt.

PK.3.2.1. Ochrona zasobów przyrodniczych in-situ i ex-situ.

PK.3.2.2. Monitoring i ograniczanie rozprzestrzeniania obcych gatunków flory i fauny.

PK.4. Powiększenie zasobów leśnych i zapewnienie ich kompleksowej ochrony.

PK.4.1. Zwiększanie lesistości i poprawa gospodarki leśnej (zwłaszcza w lasach prywatnych).

PK.4.1.1. Opracowanie i realizacja programu zwiększenia lesistości województwa.

PK.4.1.2. Opracowanie nowych granic rolno-leśnych.

PK.4.1.3. Prowadzenie nasadzeń, głównie na terenach podgórskich i terenach po uprawach rolnych.

PK.4.1.4. Prowadzenie szkoleń nt. prawidłowych zasad gospodarki leśnej dla właścicieli prywatnych.

PK.4.1.5. Zwiększenie pozaprodukcyjnej roli lasu.

PK.5. Rozwój terenów zieleni w miastach i na terenach wiejskich.

PK.5.1. Zwiększenie obszaru terenów zieleni.

PK.5.1.1. Połączenie systemu obszarów zieleni miast z systemem ciągnącym się poza granicami miasta, tworzenie zielonych pierścieni wokół miast.

PK.5.1.2. Odtworzenie istniejących i tworzenie nowych parków na terenach zabudowanych.

PK.5.1.3. Zapobieganie degradacji wiejskich parków.

PK.5.1.4. Ochrona cennych podmiejskich terenów przyrodniczych przed degradacją.

PK.5.1.5. Opracowanie przewodnika dobrych praktyk rozwoju terenów zieleni.

1.3.2.2.1.8 Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Ograniczenie wystąpień nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

NZŚ.1. Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego związanego z działalnością produkcyjną przedsiębiorców.

NZŚ.1.1. Doskonalenie procedur przeciwdziałania i likwidacji zagrożeń związanych z działalnością produkcyjną przedsiębiorców.

NZŚ.1.1.1. Bieżąca aktualizacja listy potencjalnych sprawców noś.

NZŚ.1.1.2. Egzekwowanie od wszystkich podmiotów będących potencjalnymi sprawcami nżś posiadania – wg brzmienia art. 105b ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska – instrukcji na wypadek awaryjnego noś.

NZŚ.1.1.3. Określenie systemu okresowej kontroli instalacji mogących spowodować noś.

NZŚ.1.1.4. Sporządzenie Planów Operacyjno–Ratowniczych dla jednostek administracyjnych, na terenie których znajdują się instalacje mogące spowodować NZŚ wg art.105a ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska.

NZŚ.1.2. Posiadanie raportów bezpieczeństwa dla wszystkich instalacji mogących spowodować noś.

NZŚ.1.2.1. Systematyczna weryfikacja „Planów Operacyjno–Ratowniczych” wg art. 105b ust. 1 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, raportów bezpieczeństwa.

NZŚ.2. Zapewnienie bezpieczeństwa przewozu drogowego i kolejowego materiałów niebezpiecznych.

NZŚ.2.1. Ograniczenie nżś związanych z transportem drogowym i kolejowym materiałów niebezpiecznych.

NZŚ.2.1.1. Wyznaczenie tras optymalnych dla przewozu substancji niebezpiecznych.

NZŚ.2.1.2. Wyeliminowanie transportu substancji niebezpiecznych przez obszar miast i w rejonach cennych przyrodniczo.

NZŚ.2.1.3. Zwiększenie kontroli drogowej przewozu materiałów niebezpiecznych.

1.3.2.2.1.9 Edukacja ekologiczna.

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Podniesienie świadomości ekologicznej w społeczeństwie.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

E.1. Rozwój edukacji ekologicznej.

E.1.1. Stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu edukacji ekologicznej.

E.1.1.1. Dokonanie przeglądu działań edukacyjnych prowadzonych w województwie.

E.1.1.2. Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się edukacją.

E.1.1. Stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu edukacji ekologicznej.

E.1.1.1. Dokonanie przeglądu działań edukacyjnych prowadzonych w województwie.

E.1.1.2. Rozwój różnorodnych form edukacji ekologicznej w oparciu o instytucje zajmujące się edukacją.

1.3.2.2.1.10 Komunikacja społeczna.

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Otwarta i dwustronna komunikacja pomiędzy wszystkimi stronami zaangażowanymi w ochronę środowiska.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

K.1. Rozwój komunikacji społecznej.

K.1.1. Wypracowanie mechanizmów komunikowania się i współpracy ze społeczeństwem.

K.1.1.1. Realizacja ustawy o dostępie do informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

K.1.1.2. Wzrost wykorzystania mediów, takich jak prasa, telewizja, Internet.

K.1.1.3. Wprowadzenie systemu „krótkich informacji” – wydawanie ulotek i broszur informacyjnych.

K.1.1.4. Zwiększenie ilości informacji w publikacjach.

K.1.1.5. Stworzenie systemu „łatwego dostępu” do informacji.

K.1.1.6. Włączenie organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych w procesy decyzyjne i systemy zarządzania.

1.3.2.2.1.11 Monitoring.

Generalny cel strategiczny do roku 2015.

Uzyskanie pełnej informacji o stanie środowiska.

Strategia realizacji celów długoterminowych.

M.1. Dalszy rozwój monitoringu wszystkich elementów środowiska zgodnie z wymogami prawa polskiego i przepisami Unii Europejskiej.

M.1.1. Dalszy rozwój monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych.

M.1.1.1. Modernizacja i realizacja monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych oraz systemu oceny ich jakości zgodnego z dyrektywami UE (w tym kontrola transgranicznego przemieszczania zanieczyszczeń).

M.1.1.2. Rozwój monitoringu wód podziemnych i mineralnych w zakresie:

a) monitoringu jakości wód podziemnych o istotnym znaczeniu dla województwa

b) monitoringu jakości wód podziemnych, narażonych na bezpośrednie oddziaływanie zanieczyszczeń przemysłowych i komunalnych

M.1.1.3. Monitoring jakości wód w zbiornikach zaporowych.

M.1.1.4. Monitoring osłonowy ujęć wodnych.

M.1.1.5. Rozwój monitoringu źródeł zanieczyszczeń wód (istotnych w skali województwa).

M.1.2. Dalszy rozwój i optymalizacja monitoringu powietrza.

M.1.5.1. Sukcesywne tworzenie i wdrażanie systemu monitoringu przyrodniczego gatunków i ekosystemów.

M.1.6.1. Rozszerzenie ewidencji produkcji i przetwarzania oraz wykorzystania odpadów.

M.1.6.2. Rozwój ewidencji zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady.

M.1.6.3. Rozbudowa bazy danych odpadów niebezpiecznych.

M.1.6.4. Monitoring miejsc składowania odpadów.

M.1.7. Rozwój monitoringu osadów rzecznych.

M.1.7.1. Rozszerzenie badań osadów rzecznych w sieci wojewódzkiej.

M.1.8. Utworzenie zintegrowanej bazy danych o stanie środowiska.

M.1.8.1. Ocena stopnia zaawansowania prac nad opracowaniem zintegrowanej bazy danych o środowisku w województwie.

M.1.8.2. Opracowanie i realizacja planu budowy zintegrowanej bazy danych o środowisku w województwie.

1.4 Powiatowe priorytety programu ochrony środowiska

Wizja rozwoju powiatu w zakresie ochrony środowiska.

Powiat Zgorzelecki stanie się subregionem charakteryzującym się wysoką jakością wszystkich składników środowiska naturalnego. Czyste środowisko będzie także wynikiem

działań prowadzonych na szczeblu regionalnym i państwowym, często inspirowanych i promowanych przez władze powiatowe.

Odpowiednie wykorzystanie walorów środowiska naturalnego sprawi, iż Powiat Zgorzelecki stanie się obszarem o rozwiniętych funkcjach turystyczno-wypoczynkowych. Rozwojowi funkcji turystyczno-rekreacyjnej sprzyjać będzie rozwinięta sieć ogólnodostępnych obiektów noclegowych oraz placówek i urządzeń towarzyszących (baseny, korty tenisowe, punkty informacji turystycznej, system ścieżek rowerowych, różnorodne punkty gastronomiczne, punkty widokowe, szlaki śródleśne, gospodarstwa agroturystyczne, wypożyczalnie sprzętu turystyczno-rekreacyjnego itp.).

Dzięki aktywnej lokalnej polityce gospodarczej władz gminnych i powiatowych na terenie powiatu Zgorzeleckiego pojawią się nowe ośrodki wyraźnej koncentracji przemysłu i usług.

Miasto Zgorzelec uzyska nowe funkcje ponadlokalne - stanie się liczącym się w województwie ośrodkiem nauki, kultury, przemysłu, handlu i usług.

Rolnictwo w gospodarce Powiatu Zgorzeleckiego pełnić będzie ważną, lecz uzupełniającą rolę. Nastąpi jego istotna restrukturyzacja polegająca na wzroście udziału działalności średnio i wysoko wyspecjalizowanej (rolnictwo intensywne) kosztem udziału tradycyjnych form upraw. Rozwój rolnictwa stymulować będzie istnienie licznych podmiotów gospodarczych zajmujących się skupem, magazynowaniem i przetwórstwem płodów rolnych.

Atrakcyjny - w swej różnorodności - będzie rynek pracy. Nowe miejsca pracy powstaną dzięki: rozwojowi sektora usług (w tym całorocznej turystyki i rekreacji), lokalnej polityce gospodarczej gmin, pozyskaniu inwestorów strategicznych, działalności instytucji rozwoju lokalnego (subregionalnego), budowie autostrady, działalności funduszu (funduszy) gwarancyjnego, organizacji stref intensywnego rozwoju gospodarczego itp. Wykorzystane zostaną przy tym znaczące walory położenia powiatu takie jak niewielka odległość do ważnych centrów gospodarczych oraz sąsiedztwo z granicą Polsko-Czeską i Polsko-Niemiecką.

Przestrzennej i funkcjonalnej integracji (wewnętrznej i zewnętrznej) powiatu, wynikającej ze zróżnicowanego potencjału społeczno-gospodarczego, sprzyjać będzie nowoczesna sieć dróg publicznych, „przyjazna” środowisku i ludności organizacja ruchu drogowego oraz nowoczesny system telekomunikacji.

1.4.1 Zadania strategiczne

Opracowanie powiatowego programu ochrony środowiska.

Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu:

- a) rozwój działalności Powiatowego Centrum Edukacji Ekologicznej,
- b) organizowanie oraz wspieranie działań służących podnoszeniu poziomu edukacji ekologicznej mieszkańców powiatu.

Opracowanie i wdrożenie wspólnie z samorządami gminnymi „Planu gospodarki odpadami dla powiatu zgorzeleckiego”.

Wsparcie realizacji proekologicznych zadań gmin powiatu zgorzeleckiego:

- a) wsparcie budowy wysypiska odpadów komunalnych obsługującego teren powiatu,
- b) wsparcie likwidacji zjawiska dzikich wysypisk,

- c) wsparcie gazyfikacji powiatu zgorzeleckiego,
- d) wsparcie tworzenia zintegrowanych proekologicznych systemów ciepłych,
- e) wsparcie uporządkowania gospodarki ściekowej w zlewni rzeki Czerwona Woda, j) wspieranie realizacji programu „Czysta Nysa”.

Lobbing na rzecz oraz wspieranie:

- a) tworzenia prawnych form ochrony przyrody,
- b) rekultywacji terenów zdegradowanych ekologicznie.

Lobbing na rzecz:

- a) udoskonalenia prawa lokalnego związanego z ochroną środowiska stanowionego przez samorządy gmin powiatu zgorzeleckiego,
- b) minimalizacji przypadków nieprawidłowej pielęgnacji zieleni miejskiej.

Współpraca z instytucjami publicznymi i społecznymi organizacjami proekologicznymi.

Wspieranie działań służących wykorzystaniu alternatywnych źródeł energii.

Wspieranie zalesień.

Rozwój systemu monitoringu poziomu zanieczyszczenia oraz degradacji środowiska:

- a) prowadzenie, wspieranie oraz lobbing na rzecz monitoringu poziomu zanieczyszczenia powietrza, wód powierzchniowych i głębinowych oraz gleb,
- b) stale monitorowanie potencjalnych źródeł szczególnie groźnych zanieczyszczeń,
- c) intensyfikacja monitoringu wypalania łąk, rowów i ściernisk oraz innych form wandalizmu środowiskowego.

Rozwój współpracy prośrodowiskowej:

- a) z samorządami gmin powiatu,
- b) z samorządami sąsiednich powiatów,
- c) z samorządem wojewódzkim,
- d) z samorządami i innymi podmiotami zagranicznymi,
- e) - udział w organizacjach proekologicznych.

Ograniczanie niskiej emisji:

- a) termomodernizacja budynków jednostek powiatowych,
- b) wspieranie termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej nie będących własnością powiatu,
- c) wspieranie rozwoju ekologicznych rozwiązań ciepłowniczych.

Wsparcie realizacji prośrodowiskowych, ponadlokalnych zadań.

1.5 Wytyczne wynikające ze strategii zrównoważonego rozwoju miasta Zawidów

1.5.1 Wizja przyszłości

W perspektywie drugiej dekady XXI wieku Zawidów:

- A. Będzie ośrodkiem o dominacji funkcji usługowych, w tym w szczególności funkcji turystyczno-rekreacyjnej.
- B. Odpowiednio wykorzysta walory środowiska naturalnego (w tym zagospodarowanie kompleksu leśno-parkowego dla celów rekreacyjnych). Rozwojowi funkcji turystyczno-rekreacyjnej sprzyjać będzie odrestaurowana zabudowa przyrynkowa, sieć ogólnodostępnych obiektów noclegowych (w tym hoteli) oraz placówek i urzędzeń towarzyszących (park wodny z kompleksem basenów, pola golfowe, „sztuczna” plaża nad zalewem „Witka”, gastronomia, rekreacja, usługi dla turystów, itd.). Szczególną atrakcją miasta będzie rozległy park rododendronowo-azaliowy.
- C. Rozwinie funkcje kulturalnej i rekreacyjnej, w tym m.in. duży, międzynarodowy ośrodek kulturalny wraz z teatrem, hala sportowa będąca integralnym elementem wielofunkcyjnego centrum rekreacyjno-sportowego, rozbudowana i odpowiednio adaptowana wieża kościoła ewangelickiego.
- D. Rozwinie rynek pracy, oferujący nowe miejsca pracy i formy zatrudnienia powstałe dzięki rozwojowi sektora usług, całorocznej turystyki i rekreacji, wspieraniu małej i średniej przedsiębiorczości w dziedzinie nieuciążliwej środowiskowo produkcji oraz handlu. Wykorzystane zostaną przy tym znaczące walory przygranicznego i komunikacyjnego położenia miasta (m.in. centrum logistyczne przy dworcu kolejowym).
- E. Ulegną zdecydowanej poprawie warunki bytu lokalnej społeczności ulegną zdecydowanej poprawie dzięki stworzeniu nowych miejsc pracy i wyraźnemu ograniczeniu zjawiska bezrobocia. Sprawi to, iż podwyższy się jakość życia mieszkańców miasta. W ślad za tym zmniejszy się wyraźnie natężenie zjawisk patologicznych.
- F. Dzięki konsekwentnej realizacji polityki ekorozwoju, będzie rejonem o wysokiej jakości wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego.
- G. Standard warunków zamieszkiwania i obsługi ludności ulegnie zdecydowanej poprawie. Zawidów stanie się miastem w pełni przyjaznym osobom niepełnosprawnym.
- H. Wysokim standardem użytkowym wyróżniać się będzie infrastruktura oświaty i sportu.
- I. Infrastrukturalne warunki bytu lokalnej społeczności cechować będzie wysoka powszechność korzystania z sieci wodociągowej, kanalizacji, itd., a także dostępność wysokiej jakości usług
- J. Zyska przestrzennej i funkcjonalnej integracji dzięki dworcowi kolejowemu pełniącemu funkcjach obsługi ruchu pasażerskiego i towarowego w relacjach międzynarodowych, kontenerowa bocznica kolejowa, rozwinięta sieć lokalnych połączeń kolejowych, nowoczesna sieć dróg publicznych (w tym obwodnica o

wysokich parametrach technicznych i użytkowych), funkcjonalnych chodników, ścieżek rowerowych włączonych w międzynarodową sieć oraz „przyjazna” środowisku i ludności organizacja ruchu drogowego. Szczególnym elementem wewnątrzmięskiej komunikacji będzie telewizja lokalna oraz sieć umożliwiająca cyfrową transmisję danych

1.5.2 Plan operacyjny strategii rozwoju miasta

Wyznaczono następujące zadania strategiczne:

Opracowanie i wdrożenie instrumentarium progospodarczego

Opracowanie i wdrożenie kompleksowego programu promocji gospodarczej miasta

⇒ *inwentaryzacja wolnych pomieszczeń i obiektów produkcyjnych i usługowych;*

⇒ *oferta dla potencjalnych przedsiębiorców;*

⇒ *utworzenie „Punktu Jednej Wizyty” dla inwestorów w Urzędzie Miejskim;*

Obsada kadrowa stanowiska ds. pozyskiwania środków z UE i promocji miasta

Tworzenie warunków do podwyższania kwalifikacji pracowników Urzędu Miejskiego

Tworzenie podstaw do aktywizacji zawodowej ludności

⇒ *opracowanie programu przekształceń (reorientacji) zawodowych;*

⇒ *opracowanie programu prac interwencyjnych w oparciu o POPS*

Rewitalizacja Starego Miasta

(w tym renowacja kamieniczek Rynku)

Rozszerzenie granic administracyjnych miasta

Zwiększenie zasobu nieruchomości komunalnych poprzez przejęcie gruntów od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa i Skarbu Państwa

Utworzenie Związku Małych Gmin Miejskich

Uruchomienie pasażerskiej międzynarodowej komunikacji kolejowej

Logistyczne centrum transportu kolejowo-drogowego

Kompleksowa modernizacja układu komunikacyjnego miasta

⇒ *modernizacja dróg miejskich wraz z chodnikami;*

⇒ *wykonanie nawierzchni chodników przy ul. Warszawskiej);*

⇒ *budowa lokalnego systemu ścieżek rowerowych i ich włączenie do istniejącego krajowego i międzynarodowego systemu;*

⇒ *budowa drogi Pułaskiego wraz z oświetleniem;*

⇒ *modernizacja ul. Kościelnej (ciąg rowerowo-pieszy);*

⇒ *egzekwowanie obowiązku dbałości o stan nawierzchni od gestorów dróg;*

⇒ *wykonanie dróg dojazdowych do pól i łąk (m.in. ul. Wilcza, droga dojazdowa do Ostróżna);*

⇒ *rozbudowa sieci telekomunikacyjnych (światłowodowych)*

⇒ *Modernizacja i rozbudowa Zakładu Uzdatniania Wody*

⇒ *rozbudowa sieci wodociągowej;*

Uporządkowanie gospodarki ściekowej

- ⇒ *rozbudowa oczyszczalni ścieków;*
- ⇒ *rozbudowa sieci kanalizacyjnej;*

Uporządkowanie gospodarki odpadami

Uzbrojenie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

Wykonanie założeń i planu zaopatrzenia miasta w energię elektryczną, gaz i ciepło

Likwidacja kolizji napowietrznych sieci energetycznych

(rozwój sieci kablowych)

Rozbudowa istniejącego cmentarza

Budowa zakładu spopielenia zwłok (krematorium)

Rekultywacja wyrobiska żwirowni

Rozwój zagospodarowania rekreacyjnego nad zalewem „Witka”

- ⇒ *budowa przystani;*
- ⇒ *budowa plaży;*
- ⇒ *boiska do gry w piłkę;*
- ⇒ *obiekty małej gastronomii;*

Rozwój infrastruktury i oferty turystycznej miasta

- ⇒ *utworzenie hotelu rangi europejskiej;*
- ⇒ *turystyka w oparciu o miejsce urodzenia Jakuba Böhme – tablica pamiątkowa, skwer, obelisk, itp.;*
- ⇒ *włączenie miasta w sieć szlaków turystycznych;*

Park rododendronowo-azaliowy

(wzdłuż ul. Lubelskiej)

Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej w mieście

- ⇒ *opracowanie projektu i realizacja inwestycji na stadionie miejskim budowa kortów tenisowych przy kompleksie boisk;*
- ⇒ *modernizacja basenu (ogólnodostępnego) na terenie ogrodu przedszkolnego;*
- ⇒ *zorganizowanie lodowiska przy Ośrodku Kultury;*
- ⇒ *budowa crossu rowerowego na terenie Lasku Lubańskiego;*

Utworzenie Domu Spokojnej Starości (lokalizacja: róg ul. Partyzantów i ul. Kopernika)

Poprawa dostępności i jakości usług zdrowotnych

- ⇒ *wzrost liczby lekarzy ogólnych, stomatologów i personelu pomocniczego;*
- ⇒ *utrzymanie fizykoterapii i zwiększenie zakresu świadczonych usług;*
- ⇒ *utrzymanie dotychczasowej formy pobierania próbek do badań laboratoryjnych;*
- ⇒ *wzrost zakresu usług medycznych Przychodni Zdrowia (pełny zakres usług medycznych; terapia dla osób uzależnionych; terapia dla dzieci i młodzieży;*

Promocja miasta w sferze oświaty, kultury, rekreacji i sportu

- ⇒ *organizacja imprezy identyfikującej Zawidów;*
- ⇒ *organizacja imprezy charytatywnej dla Zawidowa w oparciu o jego historię, tradycje i kulturę;*
- ⇒ *aktywizacja kontaktów międzynarodowych w zakresie sportu, kultury i oświaty;*

Rozwój infrastruktury i oferty kulturalnej miasta

- ⇒ *rozbudowa Ośrodka Kultury (amfiteatr w parku; ogródek jordanowski; letnia kawiarenka);*
- ⇒ *rozszerzenie oferty kulturalnej (różnych form zainteresowań) dla dzieci i młodzieży;*
- ⇒ *amfiteatr przy „Wieży”;*

Rozwój infrastruktury oświaty

- ⇒ *utworzenie zespołu szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;*
- ⇒ *budowa hali sportowej przy zespole szkół (lokalizacja: ul. Zgorzelecka 48);*
- ⇒ *budowa lub powołanie na bazie istniejących obiektów ponadgimnazjalnego ośrodka szkolno-dydaktycznego o kierunku językowym.*

1.6 Wytyczne wynikające z zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawidów

Dla określenia kierunków rozwoju miasta przyjęto następującą misję jego rozwoju:

Miasto o harmonijnym rozwoju (na zasadach rozwoju zrównoważonego) wykorzystujące walory swego położenia jako miasta nadgranicznego na szlaku ważnych połączeń drogowych, w tym z autostradą, położone w obszarze międzynarodowych powiązań gospodarczych i turystycznych oraz powiązań w obszarze regionu zgorzeleckiego jako regionu rozwijającego się.

Wizję przyszłości miasta charakteryzują następujące cechy:

- miasto przyjazne człowiekowi stwarzające właściwe warunki życia (w dziedzinach odnoszących się do mieszkalnictwa, usług, miejsc pracy, wypoczynku, czystości powietrza i stanu środowiska),
- miasto o uporządkowanej przestrzeni architektonicznej i urbanistycznej z nowymi rozwiązaniami uwzględniającymi dotychczasowy charakter historycznie ukształtowanej zabudowy, rozwijane w sposób uporządkowany, w oparciu o czytelne i jednoznacznie wydzielone układy kompozycyjne,
- funkcjonujący intensywnie ośrodek centralny usytuowany w zespole Starego Miasta o funkcji mieszkaniowej, usługowej, turystycznej,
- miasto o rozwiniętej przedsiębiorczości zapewniającej miejsca pracy w następujących dziedzinach:
  - obsługę ruchu granicznego i tranzytowego,

- usługi specjalistyczne wynikające z powiązań gospodarczych i turystycznych, O turystyka i rekreacja,
  - specjalistyczne formy produkcji i obsługi przemysłu rozwijającego się na pograniczu polsko-czesko- niemieckim,
- miasto z zespołem ujęć wody dla potrzeb Bogatyni i gmin sąsiednich, funkcjonującym z pełnym respektowaniem gospodarczych interesów miasta,
- bezkolizyjne powiązania komunikacyjne stacji kolejowej oraz przejścia granicznego z zewnętrznym układem drogowym.

1.6.1 Cele rozwoju miasta

Cele strategiczne obejmują:

1. Rozwój nowych funkcji gospodarczych (usługowych, produkcyjnych, turystycznych) oraz zapewnienie nowych miejsc pracy.
2. Poprawa warunków zamieszkiwania przy zapewnieniu obsługi mieszkańców w zakresie właściwym do skali miasta, w tym warunków wypoczynku.
3. Kształtowanie pozytywnego wizerunku miasta z wydobyciem jego tożsamości kulturowej i odrębności, specyfiki przestrzennej oraz postaw identyfikacji i integracji społecznej.

Cele operacyjne obejmują:

1. Rozwój przestrzenny oraz poprawę stanu przestrzennego miasta przy pełnym wydobyciu jego walorów kulturowych.
2. Poprawa warunków życia w mieście poprzez:
  - rozwój funkcji mieszkaniowej (poprzez modernizację istniejącej zabudowy i rozwój nowych obszarów),
  - poprawę jakości obszarów zabudowanych (architektury i jej otoczenia),
  - przystosowanie starego miasta do funkcji ośrodka miejskiego o funkcjach gospodarczych,
  - ochrona wartości kulturowych i ich przystosowanie do funkcji rozwojowych miasta,
  - rozwój usług,
  - rozwój infrastruktury i jej modernizacja,
  - modernizacja komunikacji,
  - eliminacja uciążliwości komunikacyjnych.
3. Rozwój działalności gospodarczej i usługowej, w tym małych form w dziedzinach dostosowanych do warunków lokalnych, specyfiki miasta i jego położenie (turystyka, obsługa komunikacji, transport, handel), w tym przygotowanie nowych terenów oraz wykorzystanie terenów w strefie zabudowanej.
4. Wykorzystanie zasobów wód podziemnych do zaopatrzenia w wodę terenów Worka Turoszowskiego i innych obszarów.
5. Ochrona i poprawa stanu środowiska poprzez:

- utrzymanie i ukształtowanie pożądanego jego stanu z punktu widzenia funkcjonowania przyrody,
- ukształtowanie pożądanego jego stanu z punktu widzenia potrzeb mieszkańców (ze względu na potrzeby estetyczne, higieniczne, rekreacyjne, itp.).

6. Wykształcenie partnerskich powiązań z sąsiednimi ośrodkami miejskimi i samorządami.

1.6.2 Kierunki ochrony środowiska przyrodniczego.

1.6.2.1 Obszary wskazane do objęcia ochroną na podstawie przepisów szczególnych.

Obszar doliny Kociego Potoku i rzeki Witki do objęcia ochroną prawną w formie **zespołu przyrodniczo-krajobrazowego**. W obszarze tym ochronie podlegałyby:

- warunki hydrologiczne,
- zespoły roślinności (ekosystemy łąkowo-wodne i wodno-leśne, lasy i zadrzewienia),
- ukształtowanie terenu.

1.6.2.2 Lasy i zadrzewienia.

Zlokalizowane na obszarze miasta zespoły zadrzewień i lasów wskazane są do zachowania i ochrony na rzecz pełnienia funkcji ochronnych. Planowane dolesienia wg ustaleń rysunku studium.

1.6.2.3 Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Ustala się ochronę istniejących w obszarze miasta terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Jej docelowy układ i sposób użytkowania kształtować będą:

- zasięg rozbudowy zainwestowania miejskiego,
- lokalizacja ujęć wody i zakładu uzdatniania wody „Zawidów II”,
- stan środowiska przyrodniczego, w tym procesy degradacji gruntów rolnych oraz zakładane formy ochrony środowiska przyrodniczego,
- lokalizacja obiektów infrastruktury technicznej i komunalnej,
- dolesienia.

1.6.2.4 Ochrona złóż kopalin.

Zakres eksploatacji określa miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego opracowany dla potrzeb eksploatacji. Jej uciążliwość i negatywne oddziaływanie na środowisko wyraża się w przekształceniu terenu, likwidacji zieleni, ingerencji w czwartorzędowy górny poziom wodonośny oraz emisją hałasu i uciążliwością transportu ciężkiego[^]

Po okresie eksploatacji (5 lat) teren wymaga rekultywacji w kierunku wodno-leśnym z możliwością przystosowania pod potrzeby rekreacji.

Dla zapewnienia zaopatrzenia w wodę miasta i gminy Bogatynia oraz innych miejscowości sąsiadujących z miastem Zawidów przewiduje się budowę nowego ujęcia wody „Zawidów II” bazującego na zbilansowanych i dokumentowanych zasobach wód podziemnych.

1.6.3 Kierunki ochrony środowiska kulturowego.

1.6.3.1 Rodzaj i zakres dotychczasowej ochrony.

Ochronie prawnej podlegają następujące obszary miasta:

- średniowieczny układ lokacyjny miasta z XIII wieku wraz z towarzyszącymi mu krajobrazowymi zespołami kościelnymi z XVIII wieku i katolickim z XIX wieku (strefa pełnej ochrony konserwatorskiej - „A”),
- układ promienisto-pierścieniowy miasta z XIX i XX wieku wraz z założeniami parkowymi i krajobrazowymi (strefa ochrony konserwatorskiej - ograniczonej - „B”),
- zespół parkowo-leśny Góra Zamkowa (strefa konserwatorska ochrony krajobrazu)
- zespół rezydencjonalny Ostróżno (strefa konserwatorska ochrony krajobrazu i strefa ochrony konserwatorskiej - ograniczonej „B”),
- zlokalizowane po zachodniej stronie miasta (Zawidów - Szyby) zespoły:
  - - zespół kolejowo-mieszkaniowy ,
  - - zespół parkowy,
  - - zespół mieszkaniowy przy ul. Dworcowej,
  - - zespół mieszkaniowy „Osiedle” (strefa ochrony konserwatorskiej - ograniczonej -„B”).

1.6.3.2 Formy ochrony środowiska kulturowego.

Zakłada się dokonanie zmian w sposobie ochrony środowiska kulturowego poprzez:

- objęcie wspólną strefą ochrony konserwatorskiej - ograniczonej „B zespołu parkowo-leśnego Góra Zamkowa dotychczas objętego strefą konserwatorskiej ochrony krajobrazu,
- objęcie strefą ochrony konserwatorskiej - ograniczonej „B” zespołu rezydencjonalnego Ostrożne w dotychczas ustalonych granicach strefy konserwatorskiej ochrony krajobrazu,
- odstępianie od dotychczas ustanowionych stref ochronnych dla części zachodniej miasta obejmujących zespoły mieszkaniowe i parkowe określane jako Zawidów - Szyby na rzecz ochrony prawnej obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków oraz ochrony charakteru istniejących zespołów zabudowy mieszkaniowej o wartościach tradycyjnych, poprzez odpowiednie ustalenia kształtowania zabudowy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

1.6.4 Kierunki rozwoju struktury funkcjonalno-przestrzennej.

1.6.4.1 Obszary zabudowane o pozytywnych wartościach funkcjonalno-przestrzennych.

Zakłada się, że istotą wszelkich zabiegów modernizacyjnych i przemian funkcjonalnych winno być utrzymanie dotychczasowych, korzystnych dla funkcji społecznych cech przestrzennych i walorów architektonicznych miasta, takich jak:

- skoncentrowany układ terenów zainwestowanych,

- historyczny zespół zabudowy Starego Miasta (miasta lokacyjnego), a w nim w szczególności zachowany pierwotny układ urbanistyczny,
- czytelnie uformowany zespół w centralnej i zachodniej części miasta o charakterystycznym, promienisto - pierścieniowym układzie miasta.

1.6.4.2 Obszary miasta do rewaloryzacji.

Zasady przeprowadzenia rewaloryzacji:

- a) utrzymanie istotnych cech istniejącego układu przestrzenno - krajobrazowego
- b) adaptacja układu do funkcji aktywizujących społecznie i gospodarczo, a w szczególności:
  - do funkcji mieszkaniowej o wysokich standardach technicznych i mieszkaniowych,
  - do funkcji usługowych obejmujących zarówno funkcje komercyjne i publiczne.

1.6.4.3 Obszary miasta do przebudowy i rehabilitacji.

Rehabilitacja i przebudowy następujących obszarów:

- terenów przemysłowych zlokalizowanych w południowej części miasta z przystosowaniem ich do funkcji gospodarczych zgodnych z celami rozwojowymi,
- terenów zlokalizowanych w obszarze całego miasta, o przemieszanych funkcjach i niekorzystnych formach zagospodarowania, takich jak:
  - => tereny w rejonie ulicy Kopernika i Wilczej,
  - => teren u zbiegu ulicy Wilczej i Zgorzeleckiej,
  - => tereny w otoczeniu Starego Miasta i obiektów zabytkowych (garażowiska, składowiska),
  - => tereny u zbiegu ulic Skłodowskiej-Curie i Zgorzeleckiej,
  - => tereny w rejonie ulicy Mickiewicza.

1.6.4.4 Obszary rozwojowe miasta.

Zakładany w kierunkach obszar rozwojowy miasta obejmuje głównie tereny zlokalizowane w zachodniej i północnej części miasta. Pod względem funkcjonalnym przewiduje się następujące tereny:

- a) tereny mieszkaniowe wielorodzinne w rejonie zabudowy wielorodzinnej przy ulicy Skłodowskiej - Curie (po północnej stronie istniejących zespołów),
- b) tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego w części północnej miasta oraz w obszarach dotychczasowego zainwestowania i w rejonie ulicy Wilczej,
- c) tereny usługowe i produkcyjne w rejonie ulicy Zgorzeleckiej, po obu jej stronach oraz w rejonie ulicy Skłodowskiej - Curie, jako uzupełnienie istniejącej zabudowy. Część terenów przeznaczonych na cele zabudowy mieszkaniowej powinna stanowić rezerwę terenową nastawioną na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej oraz niezbędnych obiektów usług publicznych.

Powierzchnie wyznaczonych terenów rozwojowych wynoszą:

- tereny mieszkaniowe około 24 ha,
- tereny usługowo-produkcyjne około 17 ha,

- tereny rezerwowane pod zespół urządzeń związanych z budową ujęć wody „Zawidów II” około 4,2 ha,
- tereny usług publicznych około 1,2 ha (boisko szkolne).

1.6.4.5 Kierunki modernizacji I rozwoju układu komunikacyjnego

1.6.4.5.1 Układ drogowy

Realizacja potrzeb drogowych miasta wymaga przeprowadzenia modernizacji następujących elementów istniejącego układu:

- ulicy Zgorzeleckiej do parametrów ulicy zbiorczej z obustronnym chodnikiem i ścieżką rowerową,
- ulica Skłodowskiej - Curie do parametrów ulicy zbiorczej z obustronnym chodnikiem i ścieżką rowerową, niezbędne wyburzenia obiektów kolidujących z przebudową,
- skrzyżowania ulic Zgorzeleckiej i Skłodowskiej - Curie wraz z niezbędnymi wyburzeniami obiektów kolizyjnych,
- pozostałych ulic na terenie miasta do parametrów ulicy klasy lokalnej (KL) i dojazdowej (KD) przy zachowaniu ukształtowanego dotychczas charakteru i układu urbanistycznego miasta.

1.6.4.5.2 Komunikacja kolejowa

Zakłada się możliwość modernizacji i rozbudowy istniejących obiektów i urządzeń oraz zmiany funkcji linii kolejowej jako kolejowego przejścia granicznego Frydlant - Zawidów.

1.6.4.6 Kierunki modernizacji i rozbudowy układu sieci i urządzeń infrastruktury technicznej

1.6.4.6.1 Zaopatrzenie w wodę

Kierunkowa rozbudowa systemu wodociągowego ZAWIDOWA determinowana będzie przez następujące czynniki:

- planowany rozwój urbanistyczny miasta,
- dążenie do zapewnienia jednakowego poziomu obsługi infrastrukturalnej na całym obszarze zurbanizowanym,
- budowa zespołu ujęć wód podziemnych Zawidów II.

1.6.4.6.2 Odprowadzanie i unieszkodliwianie ścieków

Kierunkowy rozwój systemu kanalizacyjnego ma osiągnąć następujące cele:

- przebudowanie istniejącego układu ogólnospławnego w kierunku doprowadzenia do jak najwyższego stopnia rozdzielczości tj. rozdziału ścieków socjalno - bytowych i wód opadowych,
- rozbudowa rozdzielczego systemu kanalizacyjnego równolegle w rozwoju przestrzennym miasta,
- poszerzenie obszarów obsługi na kierunkach nie objętych dotychczas oddziaływaniem systemu miejskiego, w sposób uwzględniający rachunek ekonomiczny,
- spełnienie wymogów stawianych przez prawo w zakresie oczyszczania ścieków.

1.6.4.6.3 Gospodarka cieplna

Podstawowym zadaniem w zakresie gospodarki cieplnej jest w okresie kierunkowym doprowadzenie do ZAWIDOWA gazu przewodowego.

Inwestycja ta stworzyłaby możliwości dostawy energii na wszystkie cele w tym ogrzewanie obiektów stojąc w zgodzie z wymaganiami związanymi z ochroną środowiska.

1.6.4.6.4 Sieci elektroenergetyczne

Podstawowe zasilanie miasta bazować na istniejącej sieci, którą tworzą:

- rozdzielnia R-61,
- stacje transformatorowe 20/0,4kV.
- linie średniego napięcia 20kV,

Rozwój przestrzenny miasta w kierunku północno-wschodnim wymaga skablowania linii napowietrznych 20kV L802 i L807 przebiegających przez ten rejon.

Planuje się zasilanie nowych terenów mieszkaniowych i usługowych ze skablowanych linii napowietrznych poprzez nowe stacje transformatorowe 20/0,4kV.

1.6.4.6.5 Telekomunikacja

Rozwój miasta wymaga budowy centrali telefonicznej na około 2000 NN, oraz przebudowy sieci telekomunikacyjnej (m. in. poprzez wymianę istniejących kabli)

W planach Zakładu Telekomunikacji S.A. w Jeleniej Górze w 1999 roku jest ułożenie kabla światłowodowego relacji Zgorzelec - Zawidów - Platerówka.

1.6.4.6.6 Gospodarka odpadami

Zagadnienie unieszkodliwiania odpadów komunalnych odpadów komunalnych rozwiązane został dzięki porozumieniu z miastem Zgorzelec.

1.7 Wytyczne wynikające z zapisów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Zawidów

1.7.1 Zmiany w strukturze gospodarczej obszaru ,w tym zasady kształtowania rolnej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Najważniejszymi zadaniami do realizacji są inwestycje związane z możliwością zachowania walorów ekologicznych w połączeniu z podnoszeniem standardu życia mieszkańców. Oprócz działań inwestycyjnych związanych z porządkowaniem terenów, rozbudową infrastruktury społecznej, uregulowaniem gospodarki wodno-ściekowej ,rozbudową infrastruktury komunikacyjnej niezbędne są także przedsięwzięcia związane z ogólnospołeczną edukacją ekologiczną, promowaniem zdrowego stylu życia.

1.7.2 Zmiany w sposobie użytkowania terenu

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta w zakresie potrzeb pozyskania terenów na nowe inwestycje wymaga przejścia od ANR gruntów oraz ich przekwalifikowania.

1.7.3 Rozwój systemu komunikacji i infrastruktury

Poprawa stanu dróg istniejących a także budowa nowych dróg osiedlowych .Remont chodników dla pieszych oraz budowa nowych szczególnie w pasie dróg łączących centrum miasta z osiedlami peryferyjnymi. Przyczyni się to do zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego a także poprawy estetyki ciągów komunikacyjnych.

1.7.4 Modernizacja oświetlenia ulicznego

W roku 2003 wymieniono istniejące żarówki i oprawy oświetleniowe na tzw. energooszczędne co skutkuje oszczędnościami w kosztach eksploatacji na poziomie ca.35%. Kontynuacją zadania będzie sukcesywna wymiana szafek sterujących, którą planuje się zakończyć w 2005 roku.

1.7.5 Wodociągowanie

W roku 2004 rozpoczęto zadanie inwestycyjne pn. Ochrona rzeki Nysa Łużycka- Budowa zintegrowanego systemu gospodarki wodno-ściekowej z modernizacją oczyszczalni ścieków dla gminy Zawidów, Sulików i czeskiej Habartice skutkujące m.in. wodociągowaniem Ostróżna oraz terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową. W roku 2005 planowane jest rozpoczęcie zadania inwestycyjnego dot. modernizacji Zakładu Uzdatniania Wody .

1.7.6 Kanalizacja miasta

W roku 2004 rozpoczęto zadanie inwestycyjne pn. Ochrona rzeki Nysa Łużycka- Budowa zintegrowanego systemu gospodarki wodno-ściekowej z modernizacją oczyszczalni ścieków dla gminy Zawidów, Sulików i czeskiej Habartice skutkujące m.in. budową sieci sanitarnej na terenach zamieszkałych nieskanalizowanych /Ostróżno I i II, Osiedle/ oraz terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową .

1.7.7 Poprawa stanu środowiska naturalnego

Niezbędnymi zadaniami związanymi z poprawą środowiska naturalnego są działania zmierzające do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez :

- systematyczne spotkania z uczniami szkół / min.1 raz w kwartale/
- cykliczne redagowanie fotoreportaży w Gazetce Zawidowskiej
- coroczny konkurs na najładniejszą posesję

Miasto rozszerzy możliwości odbioru z posesji wyselekcjonowanych odpadów komunalnych w tzw. systemie workowym .Organizatorem tego przedsięwzięcia będzie PUK Sp. z o.o.

1.7.8 Poprawa warunków i jakości życia mieszkańców

Dla poprawy warunków i jakości życia mieszkańców miasto sukcesywnie od 1996 roku kontynuuje sanitację miasta poprzez budowę sieci kanalizacyjnej. W roku 2004 rozpoczęto inwestycję w wyniku której zkanalizowane i zwodociągowane zostaną tereny peryferyjne miasta oraz wybudowana zostanie nowa oczyszczalnia ścieków. W zamierzeniach na lata 2005-2006 zaplanowana jest modernizacja Zakładu Uzdatniania Wody. W budynkach komunalnych realizowane są zgodnie z harmonogramem remonty dachów oraz remonty kominów i pieców węglowych. W zamierzeniach wskazanych w Strategii Rozwoju Miasta jest opracowanie projektu modernizacji stadionu miejskiego.